

Juulia Mäkiiviita

Kansallisen tulorekisterin käyttöönotto pienessä tilitoimistossa

Case: Karvian Yrityspalvelu Oy

Opinnäytetyö

Kevät 2019

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK, Liiketalous)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Liiketalouden koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Tekijä: Juulia Mäkiviita

Työn nimi: Kansallisen tulorekisterin käyttöönotto pienessä tilitoimistossa

Ohjaaja: Henri Teittinen

Vuosi: 2019 Sivumäärä: 45 Liitteiden lukumäärä: 1

Palkanmaksajilla on palkkatietojen ilmoittamisvelvollisuus. Tulorekisteriä tulee käyttää näiden tietojen ilmoittamiseen vuoden 2019 alusta lähtien. Tulorekisteri on sähköinen tietokanta palkan ja etuuden saajien tulotiedoille. Viranomaistahot, kuten Verohallinto, saavat tarvitsemansa palkkatiedot suoraan tulotietojärjestelmästä.

Työn tavoitteena oli selvittää, kuinka voimaan astuva kansallinen tulorekisteri tulee muuttamaan Karvian Yrityspalvelun arkea. Tämän selvittämiseksi tutkittiin, mitä vaikutuksia tulorekisterillä on palkkahallinnon prosesseihin ja millaisia koulutuksia uusi järjestelmä henkilökunnalta vaatii. Lisäksi tarkasteltiin tulorekisterin käyttöönoton toteutumista tilitoimistossa.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena haastattelemalla Karvian Yrityspalvelun asiantuntijoita. Haastattelu suoritettiin yrityksen omissa tiloissa joulukuussa 2018.

Tulorekisterin voimaan astuminen ei tuo suuria muutoksia Karvian Yrityspalvelun arkeen. Uuteen järjestelmään valmistautuminen on kuitenkin vaatinut työtä. Tulorekisterin myötä tilitoimiston käyttämään toiminnanohjausjärjestelmään on tullut pieniä muutoksia, mutta palkkahallinnon prosessit eivät tule muuttumaan kuin tietojen ilmoittamisen osalta. Asiantuntijat ovat osallistuneet useille koulutuksille, jotta tulorekisteri tulisi heille mahdollisimman tutuksi ennen voimaan astumista. Karvian Yrityspalvelulla on hyvät eväät tulorekisterin käyttöönottamiseksi.

Avainsanat: Tulorekisteri, palkkahallinto, ilmoittaminen, käyttöönotto, järjestelmä, koulutus, palkkatiedot

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Business Management

Specialisation: Accounting

Author: Juulia Mäkiviita

Title of thesis: Introduction of a national income register in a small accounting firm

Supervisor: Henri Teittinen

Year: 2019 Number of pages: 45 Number of appendices: 1

Payers have a duty to report payroll data. The revenue register should be used to report this data from the beginning of 2019. The Income Register is an electronic database of income data for wage and benefit recipients. Authorities, such as the Tax Administration, receive the wage data they need directly from the income information system.

The aim of the thesis was to find out how the national income register that will come into force will change the everyday life of Karvian Yrityspalvelu. To clarify this, it was investigated what impact the income register has on payroll processes and what kind of training the new system requires from the staff. In addition, the implementation of the revenue register was reviewed by the accounting firm.

The study was carried out as a qualitative study by interviewing Karvian Yrityspalvelu's experts. The interview was conducted at the company's own premises in December 2018.

The entry into force of the income register will not bring major changes to the everyday life of Karvian Yrityspalvelu. However, preparations for the new system have required work. With the Income Register, small changes have been made to the ERP system used by the accounting firm, but the payroll processes will not change as far as reporting is concerned. Experts have participated in several training sessions to make the revenue register as familiar to them as possible before the entry into force. Karvian Yrityspalvelu has a good idea to introduce a revenue register.

Keywords: Income register, payroll, reporting, commissioning, system, training

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	6
Käytetyt termit ja lyhenteet.....	7
1 JOHDANTO.....	8
1.1 Työn tausta.....	8
1.2 Tavoitteet ja rakenne.....	8
1.3 Aiemmat opinnäytetyöt.....	9
2 KANSALLINEN TULOREKISTERI.....	10
2.1 Tulorekisteriyksikkö.....	11
2.2 Tulorekisteri-hankkeen tausta.....	12
2.3 Keitä kansallinen tulorekisteri koskee.....	12
2.3.1 Tulon ja etuuden saajat.....	13
2.3.2 Tiedon käyttäjät.....	14
2.3.3 Tietojen tuottajat.....	15
2.4 Voimaan astuminen ja aikataulut.....	17
2.5 Valmistautuminen.....	18
2.6 Palkanmaksuprosessit sekä muutokset ilmoittamisessa.....	18
2.6.1 Palkkailmoittaminen ennen tulorekisteriä.....	20
2.6.2 Palkkailmoittaminen tulorekisterin jälkeen.....	21
2.7 Tulorekisterin vaikutukset tilitoimistoon.....	23
2.8 Laskentatoimen/taloushallinnon tietojärjestelmien käyttöönotto.....	24
2.8.1 Kriittiset tekijät onnistuneen toteutuksen kannalta.....	24
2.8.2 Käyttöönoton toteutusvaiheet.....	29
2.8.3 Toteutuksien epäonnistuminen.....	30
3 CASE.....	32
3.1 Yritysesittely.....	32
3.2 Tutkimusongelma ja -menetelmä.....	32
3.3 Tutkimustulokset.....	33

3.4 Johtopäätökset ja pohdinta	36
3.4.1 Tulorekisterin vaikutukset ja sen tuomat muutokset.....	36
3.4.2 Käyttöönoton vaiheet	38
3.4.3 Käyttöönoton onnistuminen.....	39
4 YHTEENVETO.....	41
5 LÄHTEET.....	42
LIITTEET.....	45

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Keitä kansallinen tulorekisteri koskee.	13
Kuvio 2. Rahavirrat, raportoinnit ja tiedonvälitys eri sidosryhmien välillä ennen tulorekisteriä.....	20
Kuvio 3. Kansallisen tulorekisterin osapuolet ja tiedonkulku.	22

Käytetyt termit ja lyhenteet

KATRE	Kansallinen tulorekisteri. Sähköinen tietokanta kansalaisten tulotiedoista. Toimii tietojen vastaanottajana, tallettajana ja välittäjänä. Tulotietojärjestelmän käyttö alkaa vuoden 2019 alusta.
Tekninen rajapinta	Tulotietojärjestelmän ja palkkahallinnon järjestelmän välille rakennettu sähköinen yhteys, jonka ansiosta tiedot palkkahallinnon järjestelmästä siirtyvät suoraan rajapinnan kautta tulotietojärjestelmään, eikä manuaalista siirtämistä tarvitse tehdä.

1 JOHDANTO

1.1 Työn tausta

Palkanmaksajilla on velvollisuus ilmoittaa palkkatiedot niitä tarvitseville tahoille, kuten Verohallinnolle (L 18.12.1995/1558, 15 §; Tulorekisteri 2018c). Vuoden 2019 alusta lähtien palkkatiedot ilmoitetaan tulorekisteriin, josta eri tahot voivat hakea tarvitsemansa tiedot itsenäisesti (L 12.1.2018/53, 25 §).

Kansallisen tulorekisterin käyttö perustuu lakiin tulotietojärjestelmästä (12.1.2018/53), mutta monet lain kohdat perustuvat muihin lakeihin. Tulorekisteriyksikkö toimii tulotietojärjestelmän rekisterinpitäjänä. Tulorekisteri on sähköinen tietokanta, jonka tarkoituksena on toimia tulotietojen välittäjänä. (L 12.1.2018/53, 1 §, 4 §.) Se tulee koskemaan palkanmaksajia, palkansaajia sekä palkkatietoja tarvitsevia tahoja (Tulorekisteri 2018c). Tulotietojärjestelmän tavoitteena on vähentää työnantajien hallinnollista taakkaa helpottamalla palkkatietojen ilmoittamista (Ilmarinen 18.6.2018).

Tietojen ilmoittamiseen sähköiseen tietokantaan on luotu rajapintamahdollisuus, jolla ilmoittaminen onnistuu suoraan toiminnanohjausjärjestelmästä, eikä erillisiä kaavakkeita tarvitse täyttää. Rekisteri onkin tuonut moniin toiminnanohjausjärjestelmiin muutoksia. Toisten puolesta tietoja ilmoitettaessa, kuten tilitoimistoissa, on valtuutusten oltava kunnossa. Palkkatiedot tulee ilmoittaa viiden päivän kuluessa palkanmaksusta. (Tulorekisteri 2018a.)

Uuden järjestelmän käyttöönotto vaatii yrityksiltä aikaa ja resursseja. Se sisältää monia vaiheita ja edellyttää valmistautumista. Tärkeitä tekijöitä käyttöönoton onnistumiselle ovat riittävät koulutukset ja yrityksen sitoutuminen muutokseen. (Umble, Haft & Umble 2003, 244.)

1.2 Tavoitteet ja rakenne

Opinnäytetyössä tutkitaan kansallista tulorekisteriä Karvian Yrityspalvelu Oy:n näkökulmasta. Karvian Yrityspalvelu on pieni maalaiskunnassa toimiva tilitoimisto.

Työn tavoitteena on selvittää, kuinka voimaan astuva kansallinen tulorekisteri tulee muuttamaan Karvian Yrityspalvelun arkea. Tämän selvittämiseksi tutkitaan, mitä vaikutuksia tulorekisterillä on palkkahallinnon prosesseihin ja millaisia koulutuksia uusi järjestelmä henkilökunnalta vaatii. Lisäksi tarkastellaan tulorekisterin käyttöönoton toteutumista tilitoimistossa.

Teoriaosuus käsittelee kansallista tulorekisteriä sekä laskentatoimen/taloushallinnon tietojärjestelmien käyttöönottoa. Tulorekisteriä tarkastellaan aluksi yleisellä tasolla ja selvitetään, mistä järjestelmässä on kyse ja mitä sen taustalla on. Tämän jälkeen syvennyttään tulorekisterin osapuoliin ja heitä koskeviin seikkoihin. Seuraavaksi tarkastellaan tulorekisteriä koskevia aikatauluja sekä järjestelmän voimaan astumista ja siihen valmistautumista. Näiden jälkeen otetaan katsaus palkanmaksuprosesseihin ennen ja jälkeen tulorekisterin sekä raotetaan, mitä vaikutuksia tulorekisterillä on tilitoimistoihin. Lopuksi käsitellään laskentatoimen/taloushallinnon tietojärjestelmien käyttöönottoa ja avataan Umble ym. (2003, 241–257) artikkelin pohjalta, mitä kriittisiä tekijöitä sekä vaiheita käyttöönotto pitää sisällään ja mikä voi aiheuttaa uuden järjestelmän käyttöönoton epäonnistumisen.

Teoriaosuuden jälkeen on tutkimusosuus. Tutkimusosuudessa esitellään ensin case-yritys, jonka jälkeen käydään läpi tutkimusongelma- ja menetelmä. Näiden jälkeen esitellään saadut tutkimustulokset ja niistä tehdyt johtopäätökset sekä pohdinta.

1.3 Aiemmat opinnäytetyöt

Kansallisesta tulorekisteristä on aiempia opinnäytetöitä. Muun muassa Janhunen (2016) ja Haarala (2018) ovat tutkineet tulorekisteriä myös tilitoimiston näkökulmasta. Janhunen selvitti työssään millaisia muutoksia tulorekisteri tuo tilitoimistoille ja mitä odotuksia tutkimallaan tilitoimistoilla on liittyen tulorekisteriin ja ohjelmistojen muuttumiseen. Haarala puolestaan keskittyi rekisterin tuomiin vaikutuksiin prosesseissa ja toimintatavoissa. Lisäksi hän selvitti case-yrityksen asiantuntijoilta, miten he kokevat tulevan uudistuksen.

2 KANSALLINEN TULOREKISTERI

Laki verotusmenettelystä (18.12.1995/1558, 15 §) velvoittaa toimittamaan Verohallinnolle tiedot maksetuista tai välitetyistä rahanarvoisista suorituksista, kuten palkoista ja luontoiseduista. Ilmoitus katsotaan toimitetuksi, kun se on annettu tulorekisteriin vuodesta 2019 lähtien (L 9.9.2016/768, 19 §). Myös muut viranomaistahot saavat haettua tarvitsemansa ilmoitustiedot rekisteristä, eikä niitä täydy enää lähettää erikseen kullekin taholle (Tulorekisteri 2018c).

Hallitus on asettanut kansalliselle tulorekisterille tavoitteeksi työnantajien hallinnollisen taakan vähentämisen (HE 134/2017 vp, 6). Tulorekisteri on valtioneuvoston kehittämä tulotietojärjestelmä (L 12.1.2018/53, 1 §). Tulotietojärjestelmä on sähköinen tietokanta, joka sisältää järjestelmään kuuluvien yksilöinti- sekä yhteystiedot, jotka palvelevat tietojen oikeellisuutta, ja auttavat lakisääteisen ilmoittamis- ja tiedonantovelvollisuuden täyttämistä (L 12.1.2018/53, 1 §).

Järjestelmän tarkoituksena on vastaanottaa sekä tallettaa ilmoitettuja palkka- ja etuustietoja sekä niihin liittyviä muita tietoja (L 12.1.2018/53, 1 § & 5 §). Tulorekisteriin ilmoitetaan palkansaajien ja etuustulon saajien palkka-, eläke- sekä etuustiedot. Edellä mainittuja tietoja tuottavat tahot, kuten tilitoimistot, ottavat KATREN käyttöönsä vuoden 2019 alussa. Tulorekisterin myötä tiedot ilmoitetaan maksukohtaisesti sekä reaaliaikaisesti. (Tulorekisteri 2018c.)

Järjestelmä toimii edellä mainittujen tietojen välittäjänä viranomaistahoille ja muille tietoihin oikeutetuille (L 12.1.2018/53, 1 §). Tietokannan data tulee Verohallinnon, työttömyysvakuusrahaston (TVR), työeläkelaitosten, Eläketurvakeskuksen (ETK) sekä Kansaneläkelaitoksen (Kela) käyttöön. Vuotta myöhemmin käyttäjiksi pääsevät myös esimerkiksi Tilastokeskus, työttömyyskassat ja vahinkovakuuttajat. (Tulorekisteri 2018c; Suomen Yrittäjät [21.8.2018].)

Tulorekisteri mahdollistaa tiedonsaantioikeuden toteutumisen tietojen saantiin oikeutetuille (L 12.1.2018/53, 1 §). Sen ideana on, että suorituksen maksaja voi hoitaa ilmoittamisvelvollisuutensa eri viranomaistahoille yhdellä ajantasaisella ilmoituksella (Tulorekisteri 2018d).

2.1 Tulorekisteriyksikkö

Tulorekisterin yhteydessä puhutaan myös tulorekisteriyksiköstä, joka toimii tulotietojärjestelmän rekisterinpitäjänä. Yksikkö on Verohallinnon hallinnoima. Se määrittelee ja päättää tulorekisteriin talletettavat ja sieltä tiedon käyttäjille välitettävät tiedot. Yksikkö huolehtii myös järjestelmän toimivuudesta sekä tietoturvan toteutumisesta Verohallinnon kanssa. (L 12.1.2018/53, 4 §.)

Tulorekisteriyksiköllä on tiedonantovelvoite. Yksikön on pidettävä yleisesti saatavilla luetteloa rekisteriin talletettavista tiedoista, lainkohdista, joihin tiedonantovelvollisuus ja tiedon käyttäjien oikeudet perustuvat sekä tietoa siitä, keille mikäkin tietoaines näiden oikeuksien perusteella voidaan luovuttaa. (L 12.1.2018/53, 16 §.)

Tulorekisteriyksikön tukena toimiva yhteistyöryhmä vastaa ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä johtuvien Verohallinnolta tulevien seuraamuksien sekä määräämiseen liittyvien menettelytapojen toimivuudesta ja kehittämistarpeiden eteenpäinviemisestä. Ryhmän tehtävänä onkin käsitellä osapuolten välistä yhteistyötä rekisterin kehittämissuunnista, ylläpidosta ja toimintalinjoista. Ryhmä tutkii myös tietojen talletukseen liittyvien toimintojen hyödynnettävyyttä ja suunnitelmia, jotka liittyvät tulorekisteriyksikön tehtäviin sekä tulorekisterin toimintoihin. (L 12.1.2018/53, 19 §.)

Yhteistyöryhmä koostuu puheenjohtajasta ja korkeintaan 12 muusta jäsenestä. Tulorekisteriyksikkö esittää jäseniä ja Valtionvarainministeriö nimeää ne. Jäsenistö tulee muodostua vähintään yhdestä Verohallinnon, Kansaneläkelaitoksen, Eläketurvakeskuksen, maksajatahon sekä tulonsaajatahon nimeämästä jäsenestä. Yksi henkilö voi olla korkeintaan neljä vuotta kerrallaan ryhmässä. (L 12.1.2018/53, 19 §.)

Yksikkö laatii yhteistyöryhmälle vuosittain kertomuksen toiminnastaan sekä toiminta- ja taloussuunnitelman, jotka käsittelevät seuraavaa vuotta. Lisäksi heidän tulee laatia kehittämissuunnitelma seuraavalle kolmelle vuodelle. Yhteistyöryhmä käsittelee asiakirjat sekä niistä annetut lausunnot, jotka tiedon käyttäjät ovat tehneet. Valtionvarainministeriö asettaa tulorekisteriyksikölle tulostavoitteet sekä määrärahat osana Verohallinnon tulostavoitteita. Tavoitteiden ja määrärahojen asettamisessa kuullaan tulorekisteriyksikön yhteistyöryhmää. (L 12.1.2018/53, 20–21 §.)

2.2 Tulorekisteri-hankkeen tausta

Hallituksen esityksessä (134/2017 vp, 6) kerrotaan tulorekisterihankkeen taustalla olevan laajempi kokonaisinfrastruktuurin kehittämishanke. Kehittämishankkeessa tulorekisteri kuvattiin keskeisimmäksi toteutettavista ehdotuksista (HE 134/2017 vp, 6). Tulorekisterin perustamishanke toimii valtiovarainministeriön sekä Verohallinnon yhteishankkeena. Perustamishankkeen yleisestä ohjauksesta vastaa valtiovarainministeriö ja käytännön toteutuksesta Verohallinto. Järjestelmätoimittajana hankkeelle on Digia. (Tulorekisteri 2018c.)

Uuden tulotietojärjestelmälain useat kohdat perustuvat aiempien lakien säännöksiin. Esimerkiksi myöhästymismaksun määräytyminen pohjautuu lakiin oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä (HE 134/2017 vp, 51; L 12.1.2018/53).

Tietojen ilmoittamisaikataulun määrittämisessä on haluttu ottaa huomioon reaaliaikaisuuden täyttyminen sekä myös työnantajien mahdollisuudet ilmoitusten antamiseen. Myös työntekijöiden tarvetta tietoihin on pohdittu, jotta esimerkiksi toimeentulotukiprosessi ei tästä syystä viivästyisi. Tiedonkäyttäjien oikeudet tulorekisterin dataan perustuu aiemmin luotujen erityislakien säännöksiin. (HE 134/2017 vp, 49.)

2.3 Keitä kansallinen tulorekisteri koskee

Kansallinen tulorekisteri tulee koskemaan vuoden 2019 alusta palkansaajia, palkanmaksajia sekä palkkatietoja käyttäviä viranomaistahoja sekä vuotta myöhemmin myös eläke- ja etuustulojen saajia, maksajia ja tietoja käyttäviä tahoja. Käytännössä siis kaikkia, joilla on vuodesta 2019 eteenpäin jotain tuloja tai jotka ovat jollain tapaa tekemisissä tulotietojen kanssa. (Tulorekisteri 2018c.) Tulotietojärjestelmän käyttö on maksutonta (L 12.1.2018/53, 17 §). Alla olevassa kuviossa on havainnollistettu yksinkertaisella mallilla edellä mainitut tulorekisterin osapuolet.

Kuvio 1. Keitä kansallinen tulorekisteri koskee.

2.3.1 Tulon ja etuuden saajat

Tulonsaajat ovat oikeutettuja katsomaan tulorekisteristä itseään koskevia tietoja. He voivat tarkastella omia yksilöinti-, palkka, eläke- ja etuustietojaan. (Tulorekisteri 2018b.) Lisäksi he ovat oikeutettuja näkemään järjestelmästä, kuka kunkin suorituksen on maksanut. Tulonsaaja voi korjata itseään koskevia yhteystietoja, jos niissä ilmenee virheitä tai puutoksia. (L 12.1.2018/53, 15 §.)

Tulorekisterin myötä tulonsaajat pystyvät tarkastamaan, onko työnantaja täyttänyt ilmoittamiseen liittyvät työnantajavelvoitteet ja tehnyt kaikki vaaditut vähennykset. Ennen tulorekisteriä, puutteet ilmoittamisessa on saattanut tulla ilmi vasta vuotta myöhemmin, esimerkiksi esitäytetyn veroilmoituksen saapuessa, kun taas tulorekisteri mahdollistaa reaaliaikaisen seurannan. (Tulorekisteri 2018b.)

Tulorekisterin voimaan astuminen helpottaa kansalaisia, sillä heidän ei tarvitse toimittaa rekisteriin merkittyjä tulotietojaan erikseen viranomaisille, vaan viranomaiset saavat tarvitsemansa tiedot haettua suoraan järjestelmästä. Tämän myötä esimerkiksi toimeentulotuen hakeminen käy sutjakammin, kun tulonsaajan ei tarvitse lähettää palkkatietojaan erikseen hakemuksen liitteenä. (Tulorekisteri 2018b.)

2.3.2 Tiedon käyttäjät

Tulorekisterin tiedot tulevat eri viranomaisten käyttöön, mutta myös kansalaisilla ja suorituksen maksajilla tulee olemaan oikeus päästä tulorekisteriin ja nähdä itseään koskevat tiedot (Tulorekisteri 2018c). Vuoden 2019 alussa Kela, Verohallinto, Eläkelaitokset, Eläketurvakeskus sekä työttömyysvakuutusrahasto pääsevät hyödyntämään tulorekisteriin kerättävää dataa. Työttömyyskassat, vahinkovakuutusyhtiöt, kunnat, TEM:ön hallintoala, työsuojeluviranomaiset, koulutusrahasto, tilastokeskus, tapaturmavakuutuskeskus sekä potilasvakuutuskeskus pääsevät tulorekisterin tiedon käyttäjiksi vuodesta 2020 eteenpäin. Lisäksi vuonna 2021 ulosotto saa tarvitsemansa tiedot järjestelmästä. (Tulorekisteri 2018c.)

Tulorekisterin myötä viranomaiset saavat reaaliaikaiset tiedot päätöksentekoprosesseihin suoraan rekisteristä, jolloin tulonsaajilta ei tarvitse erikseen pyytää esimerkiksi palkkaerittelyä liitteeksi. Tämä auttaa ehkäisemään harmaata taloutta, kun esimerkiksi tulotiedot eivät jää huomiotta puutteellisten ilmoitusten antamisten takia. Lisäksi viranomaiset, kuten Verohallinto, pystyvät havaitsemaan ja reagoimaan puutteisiin järjestelmän tiedoissa jo pian palkanmaksun jälkeen. Ajantasaisuus mahdollistaa myös viranomaisten omien prosessien kehittämisen. (Tulorekisteri 2018a.)

Tulorekisterin tietoihin pääsevät käsiksi vain niihin oikeutetut henkilöt. Lisäksi jokaisen käyttäjän kohdalla on erikseen rajattu, mitä tietoja tämä voi järjestelmästä nähdä. Verohallinto tulee käyttämään tulorekisterin tietoja verotusta varten. (L 12.1.2018/53, 13 §.) Rekisterin myötä Verohallinnon on helpompi määrittää oikean suuruinen veroprosentti, jolloin mätkyjen ja veronpalautusten määrät pienenevät (Malin 14.6.2018). Lisäksi Verohallinto määrittää ja määrää tarvittavat myöhästymismaksut (L 12.1.2018/53 22–23 §).

Kela tulee hyödyntämään tulorekisterin dataa hakemusten käsittelyssä. Rekisteri tehostaa Kelan toimintaa, sillä Kela saa asiakkaidensa tulotiedot ja myöhemmin myös etuustiedot suoraan tulotietojärjestelmästä. Lisäksi Kela on siirtynyt yhden tilinumeron menetelmään, yksinkertaistaakseen työnantaja-asiakkaidensa hakemusten käsittelyä. Kun tulorekisteri on ollut hyvän aikaa käytössä ja sinne on kertynyt dataa riittävästi, voi Kela pystyä ratkaisemaan esimerkiksi päiväraha-asiat, ilman,

että työnantajan tarvitsee lähettää liitteitä ja lisäselvityksiä. (Kela 16.8.2018.) Työeläkelaitokset, eläketurvakeskus ja työttömyysvakuutusrahasto hyödyntävät tietoja myös omissa päätöksenteoissaan (Tulorekisteri 2018a).

2.3.3 Tietojen tuottajat

Tietojen tuottajina toimivat suorituksen maksajat eli työnantajat, yhdistykset, yhtiöt, säätiöt, asunto-osakeyhtiöt ja kotitaloudet (Tulorekisteri 2018a).

Lähtökohtaisesti tulorekisteriin ilmoitetaan kaikki maksetut suoritukset tulonsaaja-kohtaisesti. Rekisteriin kirjataan jokaisen tulonsaajan ja maksajan yksilöintitiedot. Kun nämä tiedot on rekisteröity, voidaan tulorekisteriin ilmoittaa tulonsaajan palkat, palkkiot, luontoisedut sekä muut ansiotulot. Tulorekisteriin on ilmoitettava myös palkkaennakot sekä verovapaat matkakustannusten korvaukset, vaikka samanaikaisesti ei olisikaan maksettu varsinaista palkkaa. Tulotietojärjestelmään ei kuitenkaan tarvitse ilmoittaa esimerkiksi työnantajan työntekijälleen maksamaa hotellilaskua, maksettuja korvauksia työnantajalle tai hänelle kuuluvia kuluja eikä yritystuloja. Ennakkoperintärekisteriin kuulumattoman tulonsaajan työkorvaukset on kuitenkin ilmoitettava. (Tulorekisteri 2018d.)

Tulorekisterin palkkatietoilmoitus sisältää säännönmukaisesti annettavia pakollisia tietoja sekä vapaaehtoisia täydentäviä tietoja (Tulorekisteri 2018a). Palkanmaksajat saavat itse päättää ilmoittavatko tulorekisteriin vain pakolliset tiedot vai mahdollisimman yksityiskohtaiset tiedot, jolloin lisäselvityksiä ei juurikaan tarvita (Suomen Yrittäjät [21.8.2018]). Pakollisia lähtötietoja ovat palkanmaksukausi, palkanmaksupäivä, tulon maksajan ja saajan yksilöintitiedot sekä, teknistä rajapintaa tai tiedoston lataamista käytettäessä, aineiston tekniset tiedot (Tulorekisteri [14.10.2018], 7). Pakolliset tulotiedot vastaavat aiempia vuosi-ilmoitustietoja (Tulorekisteri 2018a).

Täydentävät tiedot nimensä mukaisesti täydentävät pakollisia tietoja. Ne ovat välttämättömiä muun muassa lakisääteisten etuuksien toimeenpanossa. Suorituksen maksajalla on lain nojalla velvollisuus ilmoittaa täydentävä tieto tiedon käyttäjälle tämän sitä pyytäessä. (Tulorekisteri 2018a.)

Palkkatietoilmoituksessa on käytössä neljä eri tulolajisarjaa: 100-, 200-, 300- ja 400-sarjat. 100-sarjaan kuuluvat niin sanotut ensimmäisen ilmoitustavan mukaiset rahapalkat, 200-sarjaan toisen ilmoitustavan mukaiset täydentävät, laajemman tarkkuustason mukaiset rahapalkat, 300-sarjaan luontoisedut, kustannusten korvaukset ynnä muut erikseen ilmoitettavat tulolajit ja 400-sarjaan ennakonpidätys ja työntekijämaksut sekä muut tuloista vähennettävät erät. (Tulorekisteri 2018a; Tulorekisteri 2018d.)

Pakolliset tiedot tulee ilmoittaa pääsääntöisesti viiden päivän kuluttua siitä, kun suoritus on tullut tulonsaajalle, esimerkiksi tilille. Muuten kuin rahana annetuista suorituksista ja eduista täytyy ilmoittaa viimeistään seuraavan kuukauden viidentenä päivänä. Kuitenkin, jos samalla maksetaan myös rahasuoritus, täytyy noudattaa viiden päivän pääsääntöä. Myös vakuutuspalkan määrän sekä sijaismaksajan suoritusten tietojen ilmoittamisessa noudatetaan seuraavan kuun viidennen päivän takarajaa. (Tulorekisteri [14.10.2018], 5.)

Suorituksen maksajalla on oikeus katsella tulorekisteriin tallettamiaan tietoja. Lisäksi heillä on oikeus katsella itseään koskevia tietoja, jotta esimerkiksi yksilöinti- ja yhteystiedot pysyvät ajantasaisina. Tietoja tarkasteltaessa suorituksen maksaja voi antaa tai korjata aiemmin antamiaan yhteystietoja. (L 12.1.2018/53, 9 §, 15 §.)

Tietoja tulorekisteriin tuottavat vastaavat talletettavien tietojen oikeellisuudesta. Jos tulonsaaja huomaa tulorekisterissä omissa tulotiedoissaan virheellisyyksiä, tulee hänen osoittaa korjausvaatimus kyseisen suorituksen maksajalle. Suorituksen maksajat ovat velvollisia korjaamaan virheen. He ovat myös velvollisia tarkistamaan tallettamiensa tietojen oikeellisuuden tulorekisteriyksikön niin pyytäessä, muun muassa teknisten virheiden vuoksi. Kaikki tulorekisteriin talletettavat tiedot ovat salassa pidettäviä, sillä ne sisältävät yksityiskohtaista dataa tulonsaajien henkilökohtaisista tiedoista ja tuloista. Tiedot säilytetään rekisterissä noin kymmenen vuotta, jonka jälkeen ne poistetaan. (L 12.1.2018/53, 2 §, 4 §, 10 §, 18 §.)

2.4 Voimaan astuminen ja aikataulut

Laki tulotietojärjestelmästä (12.1.2018/53, 25 §) on tullut voimaan 16.1.2018. Lakia aletaan kuitenkin soveltaa vuoden 2019 alusta lähtien. Näin ollen ansiot, jotka on maksettu 1.1.2019 tai sen jälkeen, ilmoitetaan tulorekisteriin (Tulorekisteri 2018c).

Kansallinen tulorekisteri otetaan vaiheittain käyttöön. Vuoden 2019 alusta lähtien työnantajat ilmoittavat palkkatiedot tulorekisteriin. Tällöin tietoja pääsevät hyödyntämään Kela, Verohallinto, työttömyysvakuusrahasto, Eläketurvakeskus sekä Eläkelaitokset. Myös palkansaajat pääsevät näkemään järjestelmästä omat tietonsa. (Tulorekisteri 2018c.) Vuodesta 2020 lähtien myös Tilastokeskus, TEMin hallinnonala, Koulutusrahasto, työttömyyskassat, työsuojeluviranomainen ja vahinkovakuuttajat voivat hakea tarvitsemansa tiedot tulorekisteristä (Tulorekisteri 2018a). Viimeisenä portaana mukaan tulee myös ulosotto, joka hyödyntää tulorekisteriä vuodesta 2021 eteenpäin (Tulorekisteri 2018c).

Palkkatiedot tulee ilmoittaa tulorekisteriin viiden päivän kuluessa palkanmaksusta. Jos suorituksen maksaja ei ilmoita tietoja tulorekisteriin ennen seuraavan kuun kahdeksatta päivää, määrää Verohallinto tälle myöhästymismaksun, viivästymisen keston mukaan. Maksu jätetään määräämättä, jos myöhästymisen on tapahtunut suorituksen maksajasta riippumattomista syistä. Myöhästymismaksuja määrätään kuitenkin ensimmäisen käyttöönottovuoden aikana lievemmin perustein. Myöhästymismaksu määrätään, jos voidaan katsoa, että ilmoitusvelvollisuus tulorekisteriin on jätetty täyttämättä ilmeisestä piittaamattomuudesta. (L 12.1.2018/53, 12 §, 22–23 §, 25 §.)

Teknisen rajapinnan käyttämiseksi tarvitaan varmenne, jolla tulotietoja ilmoittava organisaatio tunnistetaan. Varmenne tulee hakea tulorekisterin varmennepalvelusta marraskuun ja joulukuun puolenvälin aikana, jonka jälkeen palvelu on käyttökattokossa loppuvuoden. (Tulorekisteri 2018a.)

Jotta tulorekisterin sähköisen asiointipalvelun käyttö onnistuisi, tulee yrityksissä valtuutuksien olla kunnossa. YTJ:hin tai Kaupparekisteriin merkityillä toimielinrooleilla, kuten toimitusjohtajalla ja isännöitsijällä, on yrityksessä automaattisesti valtuus käyttää palvelua. Sen sijaan muut käyttäjät tarvitsee erikseen valtuuttaa joko Katso-

tai Suomi.fi-valtuudet -palvelussa. (Tulorekisteri 2018a.) Mahdollisuus valtuutuksien tekemiseen on alkanut 8.8.2018 (Ilmarinen [viitattu 21.8.2018]).

2.5 Valmistautuminen

Tulorekisterin voimaan astuminen vaatii valmistautumista. Palkanlaskennasta ja palkkatietojen ilmoittamisesta vastaavien yritysten tulee ottaa huomioon muutama tärkeä seikka ennen vuodenvaihdetta ja tehtävä vaadittavat toimenpiteet. (Suomen Yrittäjät [21.8.2018]).

Ilmarisen artikkelissa [21.8.2018] todetaan, että yritysten olisi syytä selvittää miten siirtyminen ajantasaiseen palkkailmoittamiseen vaikuttaa heidän palkanlaskennan prosesseihinsa ja varmistaa palkkajärjestelmän toimittajalta, että järjestelmään tulee tulorekisterin vaatimat muutokset. Teknisen rajapinnan käyttämiseksi tarvitaan varmenne, jolla tulotietoja ilmoittava organisaatio tunnistetaan. Varmenne tulee hakea tulorekisterin varmennepalvelusta. (Tulorekisteri 2018a.)

Ilmarisen artikkelissa [21.8.2018] huomautetaan, että on huolehdittava nimenkirjoitusoikeudet ajan tasalle, jotta tarvittavat valtuutukset tulorekisterin käyttöön ovat mahdollisia. Artikkelin kertoo, että valtuutuksia, esimerkiksi palkkahallinnosta vastaaville tilitoimistoille, on pystytty tekemään 8.8.2018 lähtien.

Valtuutuksien teko onnistuu Katso- ja Suomi.fi-valtuudet -palvelussa. Yhdistykset, seurakunnat, kunnat, oppilaitokset, säätiöt, kuolinpesät, elinkeinoyhtymät, ulkomaiset toimijat tai nimenkirjoitusoikeudelliset julkisen viranomaisen toimijat tekevät valtuutukset Katso-palvelussa ja muut tekevät Suomi.fi-valtuudet -palvelussa. Valtuutuksen voi tehdä yrityksen toimitusjohtaja tai sen sijainen, yksinedustusoikeudellinen toimihenkilö, yksityinen elinkeinoharjoittaja tai henkilö, jolla on jonkun luetellun myöntämä valtuutusosoikeus. (Tulorekisteri 2018a.)

2.6 Palkanmaksuprosessit sekä muutokset ilmoittamisessa

Palkaksi kutsutaan vastiketta, joka on sovittu maksettavaksi työ- tai virkasuhteen, eli palvelussuhteen, tai johtajasopimuksen myötä tehdystä työstä (Tulorekisteri

2018a). Tulorekisterin (2018a) sivuilla kuitenkin täsmennetään, että verotuksessa palkaksi voidaan katsoa myös vastike, joka on maksettu tehdystä työstä, vaikka palvelussuhdetta ei olisi. Palkanmaksun vaiheisiin kuuluvat palkanlaskenta, tilitykset sekä ilmoitukset (Palkkaus.fi 2018).

Palkanmaksu perustuu kuukausipalkkaan, tuntipalkkaan tai suorituspalkkaan ja sen suuruus määräytyy tehdyn sopimuksen tai työehtosopimuksen mukaan. Kuukausipalkka maksetaan nimensä mukaan vähintään kuukausittain, kun taas tunti- ja suorituspalkka tulee maksaa noin kahden viikon välein. Kokonaispalkka voi sisältää muutakin kuin edellä mainitut palkat, kuten henkilökohtaisen palkanosan tai tuotantopalkkion. (Kouhia-Kuusisto ym. 2017, 18.)

Työntekijälle maksettava nettopalkka saadaan laskettua, kun kertyneeseen bruttopalkkaan lisätään mahdolliset lomakarvaukset tai loma-ajan palkat, työehtosopimuksen vaatimat palkanlisät sekä verotettavat luontoisedut. Näiden jälkeen vähennetään palkasta lasketun ennakonpidätyksen määrä ja lisätään verovapaat korvaukset, esimerkiksi kilometrikorvaukset. Lopuksi vielä vähennetään työeläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu. (Palkkaus.fi 2018.) Työnantaja maksaa vielä palkkaan perustuen erilaisia sosiaalikulutuksia, kuten työnantajan sairausvakuutusmaksua, eläkevakuutusmaksua, ryhmähenkivakuutusmaksua sekä työtapa- turma- ja ammattitautivakuutusmaksua (Kouhia-Kuusisto ym. 2017, 201).

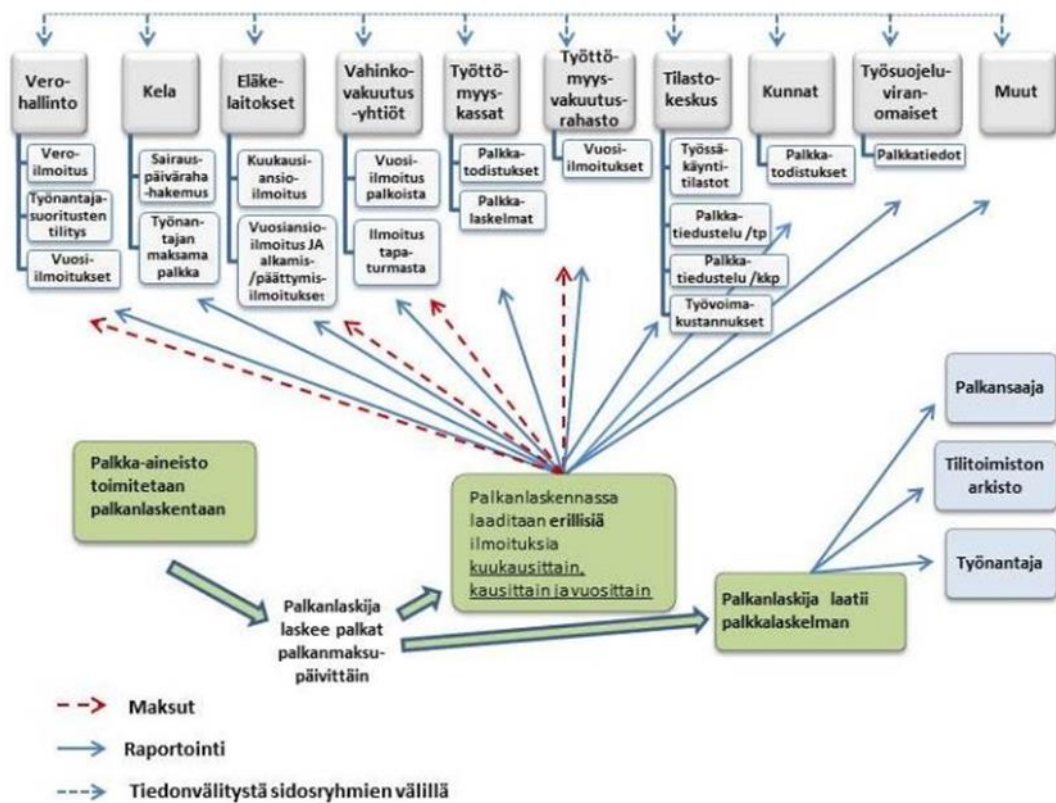
Palkoista on tehtävä pakolliset vähennykset. Maksettavasta palkasta pidätetään työntekijän verokortin suuruinen prosenttiosuus veroa eli ennakonpidätystä. Ennakonpidätyksen lisäksi on palkasta vähennettävä työntekijän työttömyysvakuutusmaksu ja eläkevakuutusmaksu virallisten prosenttiosuuksien mukaan. Edellä mainitut vähennykset sekä palkkaoikaisut lasketaan bruttopalkasta, kun taas muut mahdolliset pakolliset vähennykset, kuten elatusmaksupidätys ja lisäeläkevakuutusmaksu, lasketaan nettopalkasta. (Kouhia-Kuusisto ym. 2017, 35, 57–59.)

Palkkatiedot ja muut suoritukset on ilmoitettava, jotta Verohallinto saisi tiedot verotukseen vaikuttavista tuloista, varallisuudesta ja vähennyksistä (Vero 20.1.2017). Yksittäisiä työsuhteita ei erikseen ilmoiteta, vaan työntekijöiden palkkailmoitukset

annetaan eri tahoille, jotta nämä tahot saavat tarvitsemansa tiedot, esimerkiksi työntekijöiden eläkkeen kertymiseen ja vakuutusmaksujen määräytymiseen (HE 159/2003; HE 277/2014; HE 243/2002).

2.6.1 Palkkailmoittaminen ennen tulorekisteriä

Ennen tulorekisterin voimaantumista täytyy lähettää erilaisia vuosi-, kuukausi- tai kausi-ilmoituksia monille eri tahoille. Palkkatietoja on ilmoitettava muiden muassa Verohallinnolle, työeläkelaitokselle, työtaturmayhtiölle ja vakuutusyhtiöille, joiden piirissä työnantajalla on vakuutuksia henkilökunnalleen. (Palkkaus.fi 2018.) Alla oleva kuvio näyttää eri sidosryhmien välisen tiedonkulun, raportoinnin ja maksut ennen tulorekisteriä.

Kuvio 2. Rahavirrat, raportoinnit ja tiedonvälitys eri sidosryhmien välillä ennen tulorekisteriä (HE 134/2017 vp, 7).

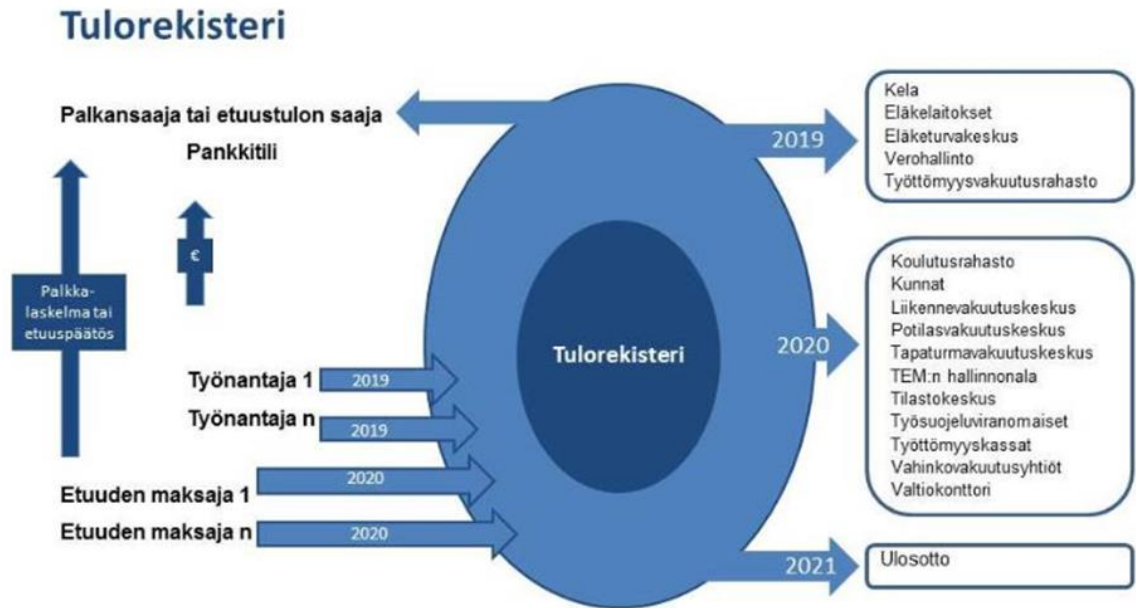
Kuukausi-ilmoitus edellisen kuun TyEL-maksuista on oltava perillä työeläkelaitoksella kuun ensimmäinen päivä, jos ilmoitus annetaan paperisena, muutoin, sähköisesti annettuna, 20. päivä. TyEL-maksut voi ilmoittaa myös kerran vuodessa, jolloin takarajana on tammikuun loppu. Puolestaan verottajalle lähetettävä kuukausittainen kausi-ilmoitus on oltava Verohallinnolla 7. päivä, jos se tehdään paperisena, ja 12. päivä, jos ilmoitus lähetetään sähköisenä. (Palkkaus.fi 2018.)

Vuosi-ilmoitus Verottajalle ja työttömyysvakuutusrahastolle on tehtävä tammikuun loppuun mennessä. Työtapaturmayhtiölle lähetettävän vuosittaisen palkkailmoituksen eräpäivä vaihtelee yhtiöittäin. Vuosi-ilmoitukset suositellaan ilmoitettavaksi saman tien viimeisen palkanmaksun yhteydessä. (Palkkaus.fi 2018.)

Tietoja voi ilmoittaa sähköisesti tai paperilomakkeella (Palkkaus.fi 2018). Verottajalle annettavan vuosi-ilmoituksen voi tehdä sähköisesti kolmea eri kautta: Tyvi-palvelulla, Ilmoitin-palvelulla tai Verohallinnon verkkolomakkeella. Lisäksi tiedot voi toimittaa tulostettavalla paperilomakkeella, jos tulonsaajia on ollut alle viisi. (Vero 2018a.) TyEL- ja muut ilmoitukset tehdään sen työeläkelaitoksen tai yhtiön, jolta vakuutus on otettu, omilla nettisivuilla. Yhtiöiden nettisivuilla on ohjeet sähköiseen ilmoittamiseen sekä paperilomakkeen täyttöön. (Palkkaus.fi 2018.)

2.6.2 Palkkailmoittaminen tulorekisterin jälkeen

1.1.2019 lähtien maksetuista palkoista tehdään palkkailmoitukset suoraan tulorekisteriin, viiden päivä kuluessa palkanmaksusta. Näin ollen kuukausi- ja vuosi-ilmoitusten tekeminen loppuu ja riittää, että tekee yhden ilmoituksen yhtä palkanmaksua kohden. Tulorekisteriin ilmoitetaan kaikki tulot, summasta riippumatta, ja sen kautta tehdään myös tarvittavat muutokset palkkailmoitukseen. Uudistuksen myötä viranomaiset saavat tarvitsemansa palkkatiedot suoraan rekisteristä. (Ilmarinen [viitattu 21.8.2018].) Ennen vuodenvaihdetta maksetuista palkoista lähetetään ilmoitukset kuitenkin vielä entiseen tapaan (12.1.2018/53, 25 §). Seuraava kuvio havainnollistaa tiedonkulun osapuolten välillä tulorekisterin voimaan astuessa.

Kuvio 3. Kansallisen tulorekisterin osapuolet ja tiedonkulku (HE 134/2017 vp, 8).

Palkkatiedot tulee ilmoittaa reaaliaikaisesti. On määrätty, että ilmoittaminen tulee tapahtua pääsääntöisesti viiden päivän sisällä palkanmaksusta. Vakuutuspalkan määrän, sijaismaksajan suorituksen tietojen sekä muuten kuin rahana annettujen suorituksen ja etujen viimeinen ilmoittamispäivä on maksukuukautta seuraavan kuun viides päivä. (Tulorekisteri [14.10.2018], 5.)

Jos jonain kuukautena ei työnantajalla ole suorituksia maksettavana, tulee tämän ilmoittaa asia työnantajan erillisilmoituksella. Erillisilmoituksella ilmoitetaan myös työnantajan sairausvakuutusmaksujen yhteismäärä ja siitä mahdollisesti tehdyt vähennykset. (Tulorekisteri [14.10.2018], 5.) Jos maksajan tarvitsee lähettää työnantajan erillisilmoitus, tulee hänen tehdä se viimeistään palkanmaksusta seuraavan kuukauden viidentenä päivänä (Ilmarinen [viitattu 21.8.2018]).

Tulorekisteri mahdollistaa palkka- sekä muiden tietojen lähettämisen suoraan palkanlaskentajärjestelmästä tai rekisterin oman käyttöliittymän kautta, joko tiedostona tai verkkolomakkeella. (Ilmarinen [viitattu 21.8.2018]). Tulorekisterin myötä paperilomaketta voi käyttää enää vain erityisestä syystä (TELA [viitattu 28.8.2018]).

Palkkatiedot voi ilmoittaa sähköisesti kahdella eri tavalla tai erityistilanteissa paperilomakkeella. Tietojen ilmoittamiseksi sähköisesti on käytettävissä järjestelmien välinen tekninen rajapinta tai tulorekisterin tarjoama sähköinen asiointipalvelu. Tekninen rajapinta tarvitsee ensin yhteyden tulorekisteriin, minkä jälkeen se mahdollistaa tietojen ilmoittamisen suoraan palkkajärjestelmästä. Tällöin manuaalinen työ vähenee ja ilmoittaminen helpottuu. (Ilmarinen 18.6.2018.)

Rajapinnan käyttöönottoa varten tarvitaan varmenne, jota voi hakea 1.11.2018 alkaen tulorekisterin varmennepalvelusta (Tulorekisteri 2018a). Varmenteen ja palvelun avauksen jälkeen, ei rajapintaan tarvitse enää jatkossa erikseen tunnistautua. Tästä syystä tietojen ilmoittamista rajapinnan kautta suositellaan. Palkanlaskentaan voi ottaa myös käyttöön Verohallinnon tarjoaman maksuttoman Palkka.fi-palkanlaskentaohjelman, joka välittää tiedot tulorekisteriin suoraan, eikä erillistä ilmoitusta tarvitse tehdä. (Ilmarinen 18.6.2018; Palkka.fi 2018.)

Tulorekisterin tarjoama sähköinen asiointipalvelu antaa kaksi vaihtoehtoa tietojen toimittamiseen. Ilmoitettavat palkkatiedot voi ladata tiedostona tai kirjata verkkolomakkeelle. Sähköisen asiointipalvelun käyttö vaatii kuitenkin joka kerta erikseen sisäänkirjautumisen Suomi.fi-tunnistuksella. (Ilmarinen 18.6.2018.) Suoritusten maksaja voi ilmoittaa usean tulonsaajan ilmoitukset kerralla, jos niissä on sama maksupäivä. (Tulorekisteri 2018d).

2.7 Tulorekisterin vaikutukset tilitoimistoon

Tilitoimistojen toimintatavat palkanmaksussa tulevat muuttumaan tulorekisterin myötä (Ilmarinen 18.6.2018). Laki tulotietojärjestelmästä (12.1.2018/53, 1 § & 25 §) velvoittaa suorituksen maksajia käyttämään tulorekisteriä tulotietojen sekä niihin liittyvien tietojen ilmoittamiseen järjestelmän voimaan astuessa 1.1.2019.

Rekisteri vähentää tilitoimistojen hallinnollista taakkaa, kun yksittäistä palkkatietoa ei tarvitse enää lähettää moneen eri paikkaan monessa eri muodossa ja mahdollisesti vielä eri ajankohtina, vaan riittää, että kerran ilmoittaa yhteen paikkaan. KATRE vaatii tilitoimistoilta ripeää toimintaa, sillä palkkatiedot tarvitaan asiakkailta nopeasti, jotta tiedot voidaan laittaa eteenpäin viiden päivän kuluessa. (Ilmarinen

18.6.2018.) Tilitoimiston tulee hakea jokaiselta palkkahallinnon asiakkaaltaan valtuutus Suomi.fi-valtuutukset palvelusta, jotta sähköisen asiointipalvelun käyttö asiakkaan puolesta onnistuisi (Suomi.fi [2.12.2018]).

Rekisterin käyttö voi tuoda muutoksia myös tilitoimistojen tietojärjestelmiin. Tilitoimistojen täytyy tiedostaa, että viidenpäivän ilmoitusaika muuttaa prosesseja palkkahallinnossa sekä yritysten palkkajärjestelmiä. Tilitoimiston pitää varmistaa, että heidän käyttämäänsä järjestelmään tulee tarvittavat muutokset ja asiakkaiden nimenkirjoitusoikeudet ovat ajan tasalla, jotta tarvittavat valtuutukset saadaan kuntoon. (Ilmarinen 18.6.2018.) Tulorekisteri yksinkertaistaa asiointia palkkatietoja tarvitsevien viranomaisten kanssa ja mahdollistaa ajantasaisen valvonnan (Tulorekisteri 2018a).

2.8 Laskentatoimen/taloushallinnon tietojärjestelmien käyttöönotto

Uuden tietojärjestelmän käyttöönotto vaatii yrityksiltä aikaa ja resursseja. Se on projekti, jonka onnistuminen tuottaa lisäarvoa yritykselle. Yrityksen tulee suunnitella tarvittavat resurssit sekä toteutusmenettelyt käyttöönoton onnistumiseksi. (Umble ym. 2003, 244.)

2.8.1 Kriittiset tekijät onnistuneen toteutuksen kannalta

Selkeä käsitys strategisista tavoitteista

Yrityksen avainhenkilöiden on tärkeää luoda lähivuosille selkeä ja vakuuttava näkemys järjestelmän käyttöönottoon liittyvistä strategisista tavoitteista. Heidän on esitettävä, miten he aikovat toimia, jotta asiakkaat ovat tyytyväisiä ja työntekijät saavat lisävaltuutuksia. Lisäksi tavoitteet, odotukset ja käyttöönottoon vaadittavat toimet on määriteltävä selkeästi. Lopuksi olisi hyvä vielä määritellä, mihin kriittiseen liiketoimintaan järjestelmä osoitetaan. (Umble ym. 2003, 244–245.)

Ylimmän johdon sitoutuminen

Jotta käyttöönotto onnistuisi, on johdon oltava sitoutunut muutokseen. Onnistunut toteutus edellyttää vahvaa johtajuutta, sitoutumista ja ylimmän johdon osallistumista. Johdon olisi hyvä tuntea järjestelmä, jotta he puolustaisivat projektia, tukisivat kustannuksia ja odottaisivat järjestelmän maksavan itsensä takaisin. (Umble ym. 2003, 245.)

Erinomainen projektinhallinta

Myös erinomainen projektinhallinta edesauttaa käyttöönoton onnistumista. Onnistuminen edellyttää selkeän toiminta- ja resurssisuunnitelman sekä niiden jatkuvan seuraamisen ja kehittämisen. Niissä on käytävä ilmi projektin laajuus sekä toteutettavat toimet ja niiden kohteet. Suunnitelmat tulisi olla aikatauluiltaan aggressiivisia, mutta saavutettavissa olevia, jotta ne iskostaisivat ja pitäisivät yllä tunnetta kiireellisyydestä. Käyttöönottoprojekti olisi hyvä pitää yksinkertaisena ja välttää monimutkaisia yhdistelmiä, jotta aikataulussa pysyminen olisi mahdollista. Hyvin määritellyt tavoitteet ja aikataulut auttavat välttämään budjetin ylittymistä sekä projektin kehityksen vaarantumista mutkistuneiden toteutuksien takia. (Umble ym. 2003, 245.)

Organisaatiomuutoksen hallinta

Yrityksen organisaatorakenne ja prosessit eivät välttämättä ole yhteensopivia uuden järjestelmän tarjoamien tietojen rakenteen, työkalujen ja tyyppien kanssa. Joustavimpienkin järjestelmien yhteensovittaminen voi olla haastavaa, sillä järjestelmät luovat oman logiikkansa yrityksen strategialle, organisaatiolle ja kulttuurille ja voivat täten pakottaa yrityksen uudelleenorganisointiin tai uusien liiketoimintaprosessien kehittämiseen. Uudistetut prosessit puolestaan edellyttävät kontrollien vastaavaa kehittämistä. Tämä uudelleensuuntaus vaikuttaa tyypillisesti useimpiin toiminta-alueisiin ja moniin sosiaalisiin järjestelmiin organisaatiossa. (Umble ym. 2003, 245.)

Umble ym. (2003, 245) mukaan valitettavan usein johto näkee uuden tietojärjestelmän yksinkertaisesti ohjelmistojärjestelmänä ja prosessin teknologisena haasteena. Olisikin tärkeä ymmärtää, että uusi järjestelmä voi olennaisesti muuttaa yrityksen tapaa toimia ja hoitaa liiketoimintaprosesseja. Lopullisena tavoitteena tulisikin olla liiketoiminnan parantaminen eikä ohjelmiston käyttöönotto. Täytäntöönpanon tulisi olla yritystoimintaa ohjaava ja liiketoiminnan vaatimusten mukainen eikä kohdistua vain IT-osastoon. (Umble ym. 2003, 245.)

On selvää, että järjestelmätoteutukset voivat aiheuttaa syvällisiä muutoksia yrityskulttuurissa. Jos henkilökunta ei ole kunnolla valmistautunut tuleviin muutoksiin, kieltäminen, vastustus ja ehkä jopa kaaos ovat toteutuksen aiheuttamien muutosten ennakoitavat seuraukset. Kuitenkin, jos asianmukaisia muutoksenhallintatekniikoita hyödynnetään, yrityksen tulisi olla valmis ottamaan huomioon uuden järjestelmän tarjoamat mahdollisuudet. Uusi järjestelmä antaa enemmän tietoa ja tekee mahdolliseksi useampia parannuksia kuin alun perin on vaikuttanut mahdolliselta. Organisaation on oltava riittävän joustava, jotta nämä mahdollisuudet voidaan hyödyntää täysimääräisesti. (Umble ym. 2003, 245.)

Hyvä toteutusryhmä

Etenkin isommissa organisaatioissa, uuden järjestelmän käyttöönottoa varten tulisi määrittää toteutusryhmä. Toteutusryhmän tulisi koostua huipputekijöistä, jotka on valittu heidän taitojensa, saavutuksiensa, maineensa ja joustavuutensa perusteella. Näille ihmisille olisi uskottava kriittinen päätöksentekovastuu. Johdon tulisi viestiä tiimin kanssa jatkuvasti, mutta mahdollistaa myös valtuuttaminen nopean päätöksenteon tueksi. (Umble ym. 2003, 245–246.)

Tiimin tehtävänä on varmistaa, että kaikki tarvittavat resurssit ovat käytettävissä tarpeen mukaan. Se on vastuussa koko projektin alustavasta, yksityiskohtaisesta hankesuunnitelmasta tai kokonaisen aikataulun luomisesta sekä eräpäivien ja vastuiden määrittämisestä eri toiminnoille. (Umble ym. 2003, 246.)

Tietojen tarkkuus

Useissa yrityksissä aiemmin käytössä olleet järjestelmät eivät ole yhteensopivia uuden järjestelmän kanssa. Tarkkuus tietojen syöttämisessä on ehdottoman tärkeää. Väärän tiedon syöttämisellä voi olla dominomainen vaikutus läpi koko yrityksen. Siksi käyttäjien kouluttaminen tiedon tarkkuuden ja oikeiden tietojen syöttämisen tärkeydestä tulisi olla ensisijainen tavoite toteutuksessa. (Umble ym. 2003, 246.)

Uudet järjestelmät edellyttävät myös, että organisaatiossa kaikkien on työskenneltävä järjestelmässä, ei sen ympärillä. Työntekijöiden on oltava vakuuttuneita siitä, että yritys on sitoutunut käyttämään uutta järjestelmää, siirtyy täysin uuteen järjes-

telmään ja ei salli vanhan järjestelmän käyttöä jatkossa. Tämän sitoumuksen vahvistamiseksi kaikki vanhat ja epäviralliset järjestelmät on poistettava. Jos organisaatio jatkaa rinnakkaisten järjestelmien käyttämistä, jotkut työntekijät jatkavat vanhojen järjestelmien parissa. (Umble ym. 2003, 246.)

Laaja koulutus ja kouluttaminen

Koulutus on todennäköisesti tunnetuin kriittinen menestystekijä, koska käyttäjän ymmärrys järjestelmästä ja asioiden sisäistäminen ovat olennaisen tärkeitä. Toteutus vaatii suurta tietomassaa, jota käyttäjät voivat hyödyntää ongelmien ratkaisussa järjestelmän puitteissa. Järjestelmästä saatava täysi hyöty ei ole toteutettavissa ennen kuin loppukäyttäjät käyttävät uutta järjestelmää oikein. Jotta loppukäyttäjien koulutus onnistuu, koulutuksen tulisi alkaa varhaisessa vaiheessa, mieluiten hyvissä ajoin ennen toteutuksen aloittamista. (Umble ym. 2003, 246.)

Johto saattaa herkästi aliarvioida järjestelmän toteuttamiseen tarvittavan koulutuksen tasoa ja siihen liittyviä kustannuksia. Kouluttautumiset tulisi sisällyttää järjestelmään varattuun budjettiin. Hyvin usein työntekijöiden odotetaan pystyvän käyttämään uutta järjestelmää tehokkaasti vain koulutuksien perusteella. Suurin osa oppimisprosessista tulee kuitenkin käytännön opeista normaaleissa käyttöolosuhteissa. (Umble ym. 2003, 246.)

Yrityksen olisi suositeltavaa nimetä henkilö, mieluiten hankkeen vetäjä, joka ylläpitäisi jatkuvaa yhteyttä kaikkien järjestelmän käyttäjien kanssa ja seuraisi uuden järjestelmän käyttöä sekä ongelmia. Järjestelmän käyttäjien säännölliset kokoukset voivat auttaa tunnistamaan järjestelmään liittyviä ongelmia ja kannustamaan kokemuksen kautta tapahtuvaan tiedonvaihtoon ja lisäämään järjestelmän tuntemusta. Myös toteutuksen jälkeinen koulutus on tärkeää. (Umble ym. 2003, 246.)

Tavoitteelliset suorittamistoimenpiteet

Järjestelmän käyttöönoton onnistumiseksi, on suunniteltava tavoitteelliset suorittamistoimenpiteet. Uuden järjestelmän vaikutusten arviointitoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ja niiden on osoitettava, miten järjestelmä toimii. Toteutuksen arviointitoimenpiteet on sisällytettävä projektiin alusta alkaen. (Umble ym. 2003, 246.)

Järjestelmän käyttöönotosta tulee odottaa lisäarvoa yritykselle. Johdon, toimittajien, toteutusryhmän ja käyttäjien on jaettava selkeä käsitys tavoitteesta. Jos joku ei pysty saavuttamaan sovittuja tavoitteita, heidän täytyisi saada joko tarvittavaa apua tai korvata epäonnistuminen. Projektia on valvottava tarkasti aina siihen asti, kun toteutus on päättynyt. (Umble ym. 2003, 246–247.)

Järjestelmää on aina valvottava ja mitattava. Johto ja muut työntekijät saattavat usein olettaa, että suorituskyky paranee heti, kun uusi järjestelmä toimii. Sen sijaan, koska uusi järjestelmä on aluksi monimutkainen ja vaikea hallittava, organisaatioiden on oltava valmiita tuottavuuden alenemiseen. Uusien järjestelmien tuntemuksen kasvaessa tapahtuvat myös parannukset. Täten realistiset odotukset suorituskyvystä ja aikakehyksistä on ilmoitettava selkeästi. (Umble ym. 2003, 247.)

Monisivuisuus

Tietojen tuonti ja yhdistäminen useilta eri sivustoilta voi luoda yhteensopivuusongelmia. Eri sivustojen kulttuurit eroavat toisistaan. Yrityksen täytyy pohtia vaihtoehtoja yritysstandardoinnin ja paikallisen optimoinnin välillä. Yritysten standardointi tuo mukanaan yksinkertaistettuja rajapintoja organisaation eri osien kesken, kuten kyvyn siirtää ihmisiä ja tuotteita sivustojen välillä mahdollisimman vähin häiriöin ja yhdistää tietoja suhteellisen helposti koko organisaatiossa. Toisaalta paikallinen optimointi voi johtaa tehokkaampaan ja toimivampaan toimintaan ja vähentää kustannuksia. (Umble ym. 2003, 247.)

Yrityksen on tehtävä haastava päätös leikkaustrategiasta. Organisaation on valittava lähestymistapa käyttöönotolle. vaihtoehtona on tapa, jossa käyttöönotto toteutetaan samanaikaisesti kaikissa laitoksissa tai tapa, jossa käyttöönotto toteutetaan vaiheittain. Vaiheittaisessa tavassa käyttöönotto tapahtuu joko moduuleittain, tuotelinjoittain tai tehtaittain, jolloin yhdessä laitoksessa on kokeilutoteutus, mikä mahdollistaa muokkauksen ennen käyttöönottoa muissa laitoksissa. (Umble ym. 2003, 247.)

2.8.2 Käyttöönoton toteutusvaiheet

järjestelmät voivat olla monimutkaisia ja vaikeita ottaa käyttöön, mutta jäsentynyt ja kurinalainen lähestymistapa voi suuresti helpottaa toteutusta. Umble ym. (2003, 249) kuvaa vaiheittain, miten yrityksen tulisi toimia, jotta toteutus menestyisi. Ensimmäisenä tulee tarkastella tähänastista esitoteutusprosessia ja varmistaa, että järjestelmävalintaprosessi on tyydyttävästi suoritettu ja kaikki toteutuksen onnistumiseen vaikuttavat tekijät ovat käytössä. (Umble ym. 2003, 249.)

Seuraavaksi tulee asentaa mahdollinen uusi laitteisto ja testata sen toimivuus. On tärkeää varmistaa, että laitteisto toimii luotettavasti ja odotetusti. Kun laitteisto on todettu toimivaksi, voi ohjelmistot asentaa ja testata. Usein ohjelmiston toimittajan tekninen tukihenkilö asentaa ohjelmiston ja suorittaa muutamia testejä varmistaakseen, että se on asennettu oikein. (Umble ym. 2003, 249.)

Asennusten jälkeen on hyvä käydä vielä järjestelmäkoulutuksessa, mikä opettaa käyttäjille järjestelmän käyttämiseen tarvittavat näppäimet, näppäinyhdistelmät ja tapahtumat. Koulutusten tueksi on hyvä mahdollisuuksien mukaan harjoitella projektiryhmän luomalla liiketoimintamallin testiympäristöllä, jonka runko jäljittelee aitoa liiketoimintaprosessia alusta loppuun saakka. Testauksen aikana on hyvä laittaa kuntoon tarvittavat oikeudet sekä järjestelmän turvallisuusseikat. Näin taataan, että kaikilla on käytettävissään tarvittavat tiedot. (Umble ym. 2003, 249–250.)

Tämän jälkeen täytyy varmistaa, että vanhasta järjestelmästä saatavat tiedot ovat riittävän tarkkoja ja datasillat tarpeeksi kestäviä. Järjestelmään viedyt epätarkat tiedot vievät uskottavuutta, jolloin luottamusta järjestelmään ei välttämättä synny. Yrityksen kannattaa tehdä virallinen ilmoitus siitä, mitä on tarkoitus toteuttaa. (Umble ym. 2003, 250.)

Yrityksen pitää päättää ottaako se järjestelmän käyttöön kerralla koko yrityksessä vai vaiheittain. Kerralla käyttöönotettaessa koko yritys valmistautuu käyttöönottopäivämäärään, joka tulisi mahdollisuuksien mukaan sijoittaa sellaiseen aikaan, jolloin yritys on kiinni. Vaiheittaisessa lähestymistavassa otetaan järjestelmä käyttöön mo-

duuleittain, tuotteittain tai tehtaittain. Kun ensimmäinen osa on käytössä, menettelyjä voidaan säätää ja määritellä uudelleen, jolloin voidaan tehdä parannuksia huomatuissa ongelmakohdissa. (Umble ym. 2003, 250.)

Toiseksi viimeiseksi vaiheeksi järjestelmän käyttöönotossa Umble ym. (2003, 250) nimeää juhlimisen. Juhliminen antaa tunnustusta projektille ja osoittaa selvästi hankkeen merkityksen organisaatiolle. Viimeisenä artikkeli (2003,250) kehottaa parantamaan jatkuvasti, sillä muutos on kokoajan meneillään oleva prosessi. Yritys pystyy omaksumaankin vain rajallisen määrän muutoksesta tietyssä ajassa. Menestyvät yhtiöt ymmärtävät tämän ja kannustavat työntekijöitään käyttämään järjestelmää jatkaakseen kehitystä (Umble ym. 2003, 250.)

2.8.3 Toteutuksien epäonnistuminen

Umble ym. (2003, 250–251) on koonnut kymmenen yleisintä syytä, miksi uuden järjestelmän käyttöönotto usein epäonnistuu. Yksi epäonnistumiseen johtavista syistä on havaittu olevan, että strategiset tavoitteet eivät ole selkeästi määritettyjä, jolloin yritys ei ole miettinyt tavoitteita, odotuksia ja toimituksia läpi. Toisena syynä nousi esiin pääjohtajan sitoutumattomuus. Jos pääjohtajalta puuttuu sitoutuneisuus järjestelmään, ei hän näe syvällisiä muutoksia, joita järjestelmä synnyttää, eikä osallistu aktiivisesti toteutukseen. (Umble ym. 2003, 250–251.)

Edelliseen liittyen käyttöönottoprojektin köyhä johtaminen osoittautui yhdeksi tekijäksi. Köyhässä johtamisessa organisaatio aliarvioi projektin soveltamisalaa, kokoa ja monimutkaisuutta. Johtajien rinnalla myös organisaation sitoutumattomuus muutokseen johtaa käyttöönoton epäonnistumiseen. Työntekijät saattavat kokea, että uusi järjestelmä tekee työstä haasteellisempaa. Epäonnistumiseen saattaa vaikuttaa myös se, ettei toteutusryhmää ole valittu. Lisäksi riittämättömät koulutus- ja harjoittelutulokset vaikuttavat siihen, kuinka käyttöönotto edistyy. Järjestelmää täytyisi pystyä käyttämään ainakin tyydyttävällä tasolla. (Umble ym. 2003, 251.)

Tietojen tarkkuus on tärkeää varmistaa. Epätarkat tiedot aiheuttavat järjestelmän uskottavuuden menetyksen, johtaen siihen, että ihmiset alkavat välttelemään järjestelmää ja jatkavat liiketoiminnan pyörittämistä vanhassa järjestelmässä. Yhtenä

syynä esiintyi suorituskykyä koskevien toimenpiteiden jättäminen mukauttamatta, jolloin toimenpiteet eivät varmista, että organisaatio muuttuu. (Umble ym. 2003, 251.)

Useiden eri sivustojen yhteensopivuuden tarkistamisen ja ratkaisun väliin jättäminen on merkittävä syy toteutuksen epäonnistumiselle. Myös tekniset ongelmat voivat johtaa käyttöönoton epäonnistumiseen. Nämä ongelmat voivat pitää sisällään bugeja ohjelmistossa, ongelmia, jotka liittyvät nykyisiin järjestelmiin sekä erilaisia laitteisto-ongelmia. (Umble ym. 2003, 251.)

3 CASE

3.1 Yritysesittely

Toimeksiantajayritys Karvian Yrityspalvelu Oy on pienessä maalaiskunnassa Satakunnan alueella toimiva tilitoimisto. Tilitoimisto tarjoaa taloushallinnon palveluita. He hoitavat niin pienten, kuin suurtenkin yritysten kirjanpidon, tilinpäätöksen ja veroilmoitukset. Karvian Yrityspalvelulta saa asiantuntevaa apua taloushallinnon ongelmiin ja he ovat valmiita auttamaan yrityksen raportoinnissa sekä myynti- ja ostoreskontran hoidossa. Näiden ohessa heillä on myös kopiointi- ja skannauspalveluja sekä toimistotarvikkeiden myyntiä. (Yrityspalvelu ITU [30.9.2018].)

Karvian Yrityspalvelussa työskentelee kolme asiantuntijaa: yrityksen toinen omistajista ja kaksi muuta työntekijää. Lisäksi toinen omistajista hoitaa yrityksen juoksevat asiat, mutta päätoimisesti työskentelee Mediamaestro Oy:llä tuotantopäällikkönä taloushallinnon puolella. Toiminnanohjausjärjestelmänä yrityksellä on käytössä Maestro. Yritys on perustettu vuonna 2001. (Yrityspalvelu ITU [30.9.2018].)

3.2 Tutkimusongelma ja -menetelmä

Työn tavoitteena on selvittää, kuinka voimaan astuva kansallinen tulorekisteri tulee muuttamaan Karvian Yrityspalvelun arkea. Tämän selvittämiseksi tutkitaan, mitä vaikutuksia tulorekisterillä on palkkahallinnon prosesseihin ja millaisia koulutuksia uusi järjestelmä vaatii. Lisäksi tarkastellaan tulorekisterin käyttöönoton toteutumista tilitoimistossa.

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään tutkittavan aiheen laatua, merkityksiä sekä ominaisuuksia kokonaisvaltaisesti. Sen toteuttamiseen on olemassa useita eri menetelmiä, mutta yhteisiä piirteitä menetelmissä usein ovat näkökulmat liittyen esiintymisympäristöön ja taustaan, ilmaisuun ja kieleen sekä tarkoitukseen ja merkitykseen. Kvalitatiivisen tutkimuksen parina toimii kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, joka puolestaan pyrkii selvittämään ja ilmentämään aihetta tilastoilla ja numeerisilla kuvauksilla sekä tulkinnoilla. (Koppa 2015.)

Opinnäytetyöhön hyödynnettiin laadullista tutkimusmenetelmää syvällisemmän ymmärryksen luomiseksi. Tutkimus toteutettiin haastattelemalla Karvian Yrityspalvelun jokaista työntekijää ja selvittämällä näin heidän näkemyksensä tulorekisteristä ja sen tuomista vaatimuksista ja muutoksista tilitoimistossa. Haastattelu suoritettiin yrityksen omissa tiloissa joulukuussa 2018.

3.3 Tutkimustulokset

Karvian Yrityspalvelu Oy:n henkilökuntaa haastateltiin kansallisesta tulorekisteristä. Tavoitteena oli selvittää, onko heillä ollut koulutuksia aiheeseen liittyen ja kuinka hyvin he kokevat tuntevansa tulorekisteriä koskevat asiat. Lisäksi kirjoittaja tiedusteli palkkahallinnon prosesseihin ja ohjelmistoon liittyvistä muutoksista kyseisessä pienessä tilitoimistossa.

Asiantuntijat odottavat tulorekisteriltä palkkatietojen ilmoittamisen helpottumista. Erääksi haasteeksi yrityksen omistaja (H1) kuitenkin mainitsi järjestelmien toimivuuden ja sen, miten niitä osaa käyttää. Asiantuntijat ottavat kuitenkin tulorekisterin luottavaisin mielin vastaan, sillä he tietävät, että käytäntö ja tekeminen opettaa.

Asiantuntijat kokivat, että työtaakka ennen tulorekisterin voimaantumista on suuri, sillä jokaisen asiakkaan työntekijöiden tiedot tulee kirjata tarkasti palkanmaksujärjestelmään. Esimerkkinä he mainitsivat jokaisen palkansaajan tittelin lisäämisen tuhansien eri tittelistasta. Kirjanpitäjä (H2) pohtikin, kuinka valtava urakka yksilöintitietojen ja muiden esivalmistelujen teko onkaan suurilla tilitoimistoilla. Haastateltavat näkivät kuitenkin tulorekisterin keventävän ilmoittamistyötä, kun ilmoittaminen käytön myötä muodostuu rutiiniksi.

Asiantuntijoiden kanssa pohdittiin eroja tulorekisterin käyttöönotossa pienen ja suuren tilitoimiston välillä. Jokainen näki, että työtaakka valmisteluissa on varmasti suurempi suurissa toimistoissa. Karvian Yrityspalvelun asiakasyritykset ovat pääasiassa pieniä paikallisia yrityksiä, joilla ei ole montaa työntekijää. Verrattuna suurempiin tilitoimistoihin, on niillä asiakkanaan myös yrityksiä, joilla voi olla monia kymmeniä, ellei satoja työntekijöitä, joiden kaikkien tiedot tulee erikseen tarkistaa ja

syöttää. Yrityksen omistaja (H1) kertoi Karvian Yrityspalvelussa jokaisen osallistuvan omalta osaltaan käyttöönnottoon, kun taas suuremmissa tilitoimistoissa käyttöönoton suorittaa siihen nimetty henkilö tai tiimi. Kirjanpitäjä (H3) näkee pienen tilitoimiston tulorekisterin käyttöönoton joustavana ja nopeana.

Karvian Yrityspalvelu näkee olevansa hyvin etuoikeutetussa asemassa tulorekisteriä koskevassa tiedonsaannissa, sillä yrityksen toimitusjohtaja, toinen omistajista, työskentelee pääasiallisesti yrityksen käyttämän ohjelmistoyrityksen Mediamaestro Oy:n taloushallinnon tuotepäällikkönä ja pystyy selventämään ja opastamaan tulorekisteriä koskevissa kysymyksissä.

Asiantuntijat kokivat saaneensa hyvin tietoa kansallisesta tulorekisteristä. Kirjanpitäjä (H2) arvioi tietämyksensä noin 70 % tasolle ja yrityksen omistaja (H1) noin 80 % tasolle. Toinen kirjanpitäjistä (H3) näki tietämyksensä olevan samaa tasoa, kuin muilla työntekijöillä, mutta huomautti oppivansa konkreettisen tekemisen kautta paremmin kuin luentomaisista koulutuksista.

Asiantuntijat ovat osallistuneet eri tahojen järjestämille koulutuksille ja webinaareille. Lisäksi he järjestivät itse asiakkailleen ja muille halukkaille kuulijoille tietoähkyillan, jossa käytiin läpi kansallista tulorekisteriä koskevia asioita. Asiantuntijat näkevät, että koulutuksia tulorekisteristä on ollut riittävästi ja niille on varattu tarvittavat resurssit. Lisäksi koulutuksia tulee heidän mielestään varmasti olemaan myös tulorekisterin voimaan astumisen jälkeen. Muun ohella Karvian Yrityspalvelu aikoo järjestää asiakkailleen koulutuksen tulorekisteristä myös rekisterin voimaan astuttua.

Toimitusjohtaja on huolehtinut aikataulutetun suunnitelman laatimisesta tulorekisterin käyttöönottoon liittyen. Toimitusjohtajan kautta työntekijät ovat saaneet vaihteellisen opastuksen Maestron käyttöön palkkahallintoa koskevissa uudistuksissa. Asiantuntijat kokevat silti hieman epävarmuutta siitä, kuinka järjestelmä toimii käytännössä. He uskovat kuitenkin, että ohjelma ilmoittaa, jos tiedoissa ilmenee olennaisia puutteita kirjauksia tehdessä.

Asiantuntijat kokevat, että esimiehet ovat sitoutuneita uuteen järjestelmään. He mainitsivat, että tilanteessa ei toisaalta voi muutakaan, sillä laki velvoittaa tulorekisterin käytön jatkossa ja asia on vain hyväksyttävä. Varmenne rajapinnan käyttöön on

hankittu ja valtuutukset asiakkaiden puolesta ilmoittamiseen ovat yrityksessä kunnossa. Asiantuntijat kertoivat, että aikovat tehdä ilmoitukset mahdollisimman kattavasti heti alusta lähtien, jotta mahdollisilta myöhemmiltä lisäselvityksiltä välttyttäisiin. Lisäksi he ovat tyytyväisiä, että kaikki valmistelut on tehty ajallaan ja ovat näin valmiita ottamaan uuden järjestelmän ja toimintatavan käyttöön.

Tiedonkulun varmistamiseksi jokainen asiantuntija on ollut omiin asiakkaisiinsa yhteydessä ja huolehtinut viestinnän onnistumisesta nyt ja jatkossa. Etenkin palkkaennakoista on täytynyt viestiä asiakkaille, sillä tuleva tulorekisteri ei hyväksy palkkaennakon maksua yksistään, vaan se tulee maksaa palkan yhteydessä. Tämä vaatii joillekin asiakkaille muutosta palkanmaksutavoissa. Karvian Yrityspalvelu aikoo päivittää myös nettisivujaan sisältämään tietoa tulorekisteristä. Näiden lisäksi Yritys järjesti tulorekisteriaiheisen tietoähyillan, jotta heidän asiakkaillansa olisi mahdollisuus saada lisää tietoa aiheesta.

Kansallinen tulorekisteri tuo muutoksia Karvian Yrityspalvelun käyttämään toiminnanohjausjärjestelmään, Maestron. Palkkahallinnon välilehti on saanut uusia kohtia ja useita uusia täytettäviä tietoja palkansaajista. Uusi toimintamalli vaatii tarkkuutta ja täsmällisyyttä asiantuntijoilta, mutta helpottaa palkkailmoittamista, kun tiedot siirtyvät automaattisesti tulorekisteriin ja sieltä tiedon käyttäjille. Esimerkiksi yrityksen omistaja (H1) mainitsee, että palkkalajit tulee tästä lähin eritellä tarkasti, mikä vaatii niin sanotusti näpertämistä. Kirjanpitäjä (H2) kuitenkin toteaa, että palkan kirjaukseen itsessään ei tulorekisterin myötä tule muutoksia.

Ohjelmistoyritys tukee omalta osaltaan tapahtuvaa muutosta. Se on kouluttanut ja antanut laajan tuen tulorekisterin käyttöönotolle. Jokainen yrityksen asiantuntijoista tulee hyödyntämään Maestron tarjoamaa rajapintaa tietojen ilmoittamiselle, sillä järjestelmä on tuttu ja palkkatiedot siirtyvät rajapinnan kautta automaattisesti tulorekisteriin, kun kirjaus on tehty. He eivät koe, että tulorekisteri lisäisi työtaakkaa, vaan uskovat sen helpottavat tietojen ilmoittamista. Asiantuntijat huomauttavat silti, että tällä hetkellä työtaakka on suuri tulorekisteristä johtuen, sillä valmistelut käyttöönottoa varten on tehtävä kaiken muun ohella.

Asiantuntijat pohtivat uuden järjestelmän käytön arviointitoimenpiteiden sisältävän pääasiassa avointa arviointia keskustelun muodossa. Etenkin kahvitauoilla tullaan

käymään kehityskeskustelua ja mielipiteiden jakoa. Jokainen uskoo, että toimintatavat kehittyvät käytön ja ajan myötä, kun uusi ilmoitusmenetelmä muodostuu rutiiniksi.

3.4 Johtopäätökset ja pohdinta

3.4.1 Tulorekisterin vaikutukset ja sen tuomat muutokset

Karvian Yrityspalvelun arki ei tule paljoo muuttumaan tulorekisterin myötä. Rekisteri vaatii asiantuntijoilta pääasiassa rytmikkäämpää viestintää asiakkaiden kanssa, jotta palkkatietojen ilmoittaminen onnistuisi toteuttaa ajallaan. Itse ilmoittaminen tapahtuu rajapinnan ansiosta kätevästi kirjauksen yhteydessä. Tulorekisteriin valmistautuminen on kuitenkin tehnyt tilitoimiston loppusyksyn päivistä kiireisiä sekä työntäyteisiä ja tulorekisterijärjestelmään tottuminen ja uuden ilmoitustavan rutiiniksi saaminen voi viedä oman aikansa.

Palkkahallinnon prosesseissa tulee yrityksellä esiintymään pieniä muutoksia. Ilmoittaminen tapahtuu KATREN myötä palkkakirjausten yhteydessä, mikä tulee keventämään työntekijöiden palkkailmoitustyötä. Itse toiminnanohjausjärjestelmä ei koe suuria muutoksia, pääasiassa vain palkkahallinnon osa-alueelta. Toimintaperiaatteet säilyvät samana palkanlaskennassa, mutta kirjattavien tietojen määrä ja tarkkuus niitä syötettäessä kasvavat.

Työtaakka alkuvalmisteluissa on vaatinut ponnisteluja, mutta Karvian Yrityspalvelulla on pienen yrityksen etu puolellaan ja asiantuntijat uskovatkin, että käyttöönotto sujuu heillä joustavasti ja nopeasti. Suurissa tilitoimistoissa alkuvalmistelut vaativat varmasti vielä paljon enemmän, etenkin, jos asiakasyritykset ovat suuria, monien kymmenien työntekijöiden yrityksiä. Karvian Yrityspalvelussa jokainen työntekijä tuo oman panoksensa käyttöönottoon. Lisäksi heillä on merkittävä tuki ja niin sanotusti etulyöntiasema moniin muihin pieniin tai suuriin tilitoimistoihin verrattuna heidän toimitusjohtajansa ansiosta. Karvian Yrityspalvelun toimitusjohtaja työskentelee pääasiallisesti Karvian Yrityspalvelun käyttämän toiminnanohjausjärjestelmän tuote-päällikkönä taloushallinnon puolella.

Karvian Yrityspalvelun asiantuntijat ovat osallistuneet useisiin eri toimijoiden järjestämiin tulorekisteriä koskeviin koulutuksiin. Teoriatietoa aiheesta onkin kertynyt paljon, mutta käytännön harjoittelu olisi plussaa, jotta toimintatavat olisivat tuttuja heti käyttöönotettaessa. Asiantuntijat ovat kuitenkin saaneet vaiheittaisen opastuksen Maestron käyttöön, tulorekisteriä koskevissa asioissa, koulutuksien yhteydessä. Yritys järjesti myös itse asiakkailleen illan, jossa käytiin läpi tulorekisteriä. Tämän valmistelu on osaltaan opettanut ja syventänyt tietämystä tulorekisteristä. Tulorekisterin voidaan todeta vaativan taustatietoa järjestelmästä ja sen käytöstä, jotta käyttöönotto tulisi onnistumaan. Lisäksi käytännön oppi edistäisi uuden tavan nopeampaa sisäistämistä.

Koska tulorekisteri on täysin uusi järjestelmä, herättää se asiantuntijoissa joitain kysymyksiä. Esimerkkinä toiminnanohjausjärjestelmän ja rekisterin välisen rajapinnan toimivuus, jotta tiedot todella kulkeutuvat sinne, minne kuuluukin. Tekninen toimivuus on kuitenkin tarkistettavissa tulorekisteristä. Ellei tiedot ole siirtyneet, on jokin mennyt pieleen.

Asiantuntijat kokevat, että kaikki oleellisin tulorekisteristä on hallussa ja vain käytännön oppi puuttuu. Eniten asiantuntijoita mietityttää silti oma osaaminen ja se, muistaako varmasti kaiken tarvittavan kirjata. Huoli ei kuitenkaan ole merkittävä, sillä luottamus tekemällä oppimiseen on suuri ja virheiden korjausmahdollisuus on kumminkin olemassa. Lisäksi tukiverkosto käyttöönotolle on ensiluokkainen ja apu vaikeissa tilanteissa helposti saatavilla.

Jokainen Karvian Yrityspalvelussa on sitoutunut uuteen järjestelmään, mutta toisaalta, muutakaan he eivät tilanteessa voi, sillä laki tulotietojärjestelmästä (12.1.2018/53, 1 §) velvoittaa jatkossa käyttämään tulorekisteriä palkkatietojen ilmoittamiseen. Kukaan yrityksessä ei ole kuitenkaan pahoillaan muutoksesta, vaan toivoo ja odottaa palkkatietojen ilmoittamisen helpottuvan uudistuksen myötä.

Karvia Yrityspalvelu aikoo osallistua koulutuksiin vielä tulorekisterin voimaan astumisenkin jälkeen ja mahdollisuuksien mukaan järjestää toisenkin iltaman halukkaille tulorekisteriin liittyen. Lisäksi he tulevat päivittämään nettisivuilleen osion koskien tulorekisteriä. Nämä kaikki itsenäiset ajankäytöt sekä asiakkaiden kanssa yhdessä

jaetut hetket tulorekisterin läpikäymiseen täydentävät varmasti asiantuntijoiden osaamista ja tietämystä.

3.4.2 Käyttöönoton vaiheet

Tulorekisterin käyttöönotto poikkeaa Umble ym. (2003, 249–250) kuvaamasta las-kentatoimen/taloushallinnon tietojärjestelmän käyttöönotosta. Karvian Yrityspalve-lussa käyttöönotto on alkanut tiedotuksilla ja koulutuksilla. Muutamaa kuukautta en-nemmin tulorekisterin voimaan astumista yrityksen on täytynyt tehdä valmisteluja ja niiden yhteydessä hankkia oikeudet asiakkailtaan järjestelmän käyttöön heidän puo-lestaan. Samalla koulutukset ovat jatkuneet ja muuttuneet käsittelemään enemmän järjestelmän käyttöä. Maestron päivittyessä tulorekisteriä palvelevaksi, on yrityk-sessä pystytty myös hieman katsomaan, mitä tuleva palkkatietojen ilmoittaminen olisi käytännössä, mutta konkreettista ”alusta loppuun” -harjoittelemista, ei yritys ole pystynyt toteuttamaan. Näiden pohjalta Karvian Yrityspalvelu ottaa tulorekisterin käyttöönsä.

Tulorekisteri on hyvin pieni kokonaisuus käyttöönotettavaksi verrattuna esimerkiksi toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon. Umble ym. (2003, 249–250) mukaan käyttöönotossa ensimmäisenä tehdään valmistelut ja vasta sen jälkeen kouluttau-dutaan. Lisäksi artikkelin mukaan tarvittavat oikeudet sekä turvallisuusseikat laite-taan kuntoon näiden jälkeen, käytön harjoittelun yhteydessä. Nämä seikat ovat Karvian Yrityspalvelussa pääasiassa tarkistettu jo valmistelujen yhteydessä, ja var-sinaista harjoittelua ei ole pystytty toteuttamaan.

Näiden jälkeen artikkeli (Umble ym. 2003, 249–250) kehottaa varmistamaan data-siltojen kestävyuden. Tätä vaihetta ei Karvian Yrityspalvelu pystyisi toteuttamaan muutoin, kuin tiedustelemalla asiaa käyttämänsä toiminnanohjausjärjestelmän hen-kilöstöltä. Tulorekisterin käyttöönotto perustuu lakiin ja näin ollen valintamahdolli-suutta ei ole, vaan järjestelmätuottajien täytyy muokata järjestelmät tulorekisteriä palveleviksi. Vaihe onkin jäänyt välistä sillä asiantuntijat luottavat, että Maestrolla tehdään asiat kunnolla.

Umble ym. (2003, 249–250) mainitsee hyödylliseksi tehdä virallinen ilmoitus, josta käy ilmi, mitä on tarkoitus toteuttaa. Tällaista ei Karvian Yrityspalvelulla ole. Mutta koska kansallinen tulorekisteri on koko maata koskettava, on virallisilta tahoilta erilaisia tiedotuksia, aikatauluja sekä vaiheita koskien tulorekisteriä, joita myös Karvian Yrityspalvelu pystyy hyödyntämään tarvittaessa.

Kolmanneksi viimeiseksi vaiheeksi käyttöönotossa Umble ym. (2003, 249–250) ilmoittaa päätöksen siitä, otetaanko uusi järjestelmä käyttöön kerralla koko yrityksessä vai vaiheittain. Tämä vaihe ei päde tulorekisterin kanssa, sillä laki tulotietojärjestelmästä (12.1.2018/53, 1 §) määrää, että kaikkien tulotietoja ilmoittavien tahojen on otettava tulorekisteri käyttöön 1.1.2019, joten Karvian Yrityspalvelun on otettava uusi järjestelmä käyttöön kerralla koko yrityksessä.

Kaksi viimeistä vaihetta artikkelin (2003, 249–250) mukaan ovat juhliminen ja jatkuva parantaminen. Asiantuntijat eivät aio juhlia käyttöönottoa, mutta itsensä ja toimintatapojensa kehittämiseksi, he aikovat osallistua koulutuksiin käyttöönoton jälkeenkin, järjestää itse tiedotustilaisuuden ja vaihtaa mielipiteitä toimistolla.

3.4.3 Käyttöönoton onnistuminen

Tulorekisterin käyttöönoton ei Karvian Yrityspalvelussa pitäisi epäonnistua. Umble ym. (2003, 250–251) mukaan epäonnistumiseen voi johtaa tekniset ongelmat ja järjestelmien yhteensopimattomuus. Tulorekisterin käyttöönoton takana on Suomen valtion asettama laki, joten suuri osa järjestelyistä ja järjestelmien välisen toimivuuden testauksista tapahtuu ylemmän tahon toimesta.

Artikkelissa (Umble ym. 2003, 250–251) nostettiin esiin myös yrityksen ja johtajien sitoutumattomuus muutokseen sekä köyhä johtaminen, kuten strategisten tavoitteiden huono määrittäminen. Karvian Yrityspalvelu ja sen asiantuntijat ovat sitoutuneet uudelle järjestelmälle, osittain pakon edessä, mutta myös mielenkiinnosta ja toivosta palkkatietojen ilmoittamistaan helpottumiseen. Käyttöönotossa yrityksen heikoin kohta voi olla strategisten tavoitteiden määrittelemättömyys ja kehittämistoimien suunnittelemattomuus. Toisaalta kansallisen tulorekisterin tavoitteet on mää-

ritelty tulorekisterilain luomisen yhteydessä, joten suuria eroja tavoitteissa ei yrityksellä omalla kohdallaan voisi esiintyä. Lisäksi järjestelmän kehittäminen ei kuulu Karvian Yrityspalvelulle, ainoastaan palautteen anto ja omien toimintatapojen kehittäminen. Toimintatapojaan asiantuntijat aikovat kehittää käytön myötä ja kahvipöydässä käytyjen kehityskeskustelujen kautta.

Karvian Yrityspalvelun asiantuntijat ovat osallistuneet tulorekisteriä koskeville koulutuksille aina, kun on ollut mahdollista. Tietämyksensä he kokevatkin melko hyvälle tasolle, joten käyttöönoton ei uskoisi epäonnistuvan koulutuksien puutteesta johtuen. Koulutuksien puutteen lisäksi Umble ym. (2003, 250–251) mainitsee käyttöönoton epäonnistumiselle syyksi epätarkat tiedot, jotka voivat aiheuttaa ongelmia uuden järjestelmän uskottavuudessa. Karvian Yrityspalvelu on syöttänyt asiakkaidensa palkansaajien tiedot toiminnanohjausjärjestelmään ohjeiden mukaan ja aikovat tehdä palkkailmoitukset mahdollisimman kattavasti, jotta jatkoselvittelyiltä ja näin ylimääräiseltä asiaan palaamiselta vältyttäisiin.

Aiempien perusteella voidaan todeta, että Karvian Yrityspalvelulla on tulorekisterin käyttöönottoon liittyen kaikki hyvällä mallilla ja luottamus sen onnistumiselle on korkea. Haasteita yritykselle tulee varmasti vastaan, mutta niiden ei uskota olevan ylittämättömiä. Käyttöönotto onkin hyvin vakaalla pohjalla ja huolta epäonnistumiselle ei nähdä.

4 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää toimeksiantajan, Karvian Yrityspalvelun näkökulmasta kansallisen tulorekisterin tuomia muutoksia ja vaikutuksia tilitoimiston arkeen. Tavoitteen selvittämiseksi tutkittiin, mitä vaikutuksia tulorekisterillä on palkkahallinnon prosesseihin ja millaisia koulutuksia uusi järjestelmä vaatii. Näiden lisäksi verrattiin tulorekisterin käyttöönottoa Karvian Yrityspalvelussa Umble ym. (2003, 241–257) esittämään laskentatoimen/taloushallinnon tietojärjestelmän käyttöönottoon.

Tutkimusongelman selvittämiseksi hyödynnettiin laadullista tutkimusmenetelmää ja käytiin haastattelemassa yrityksen asiantuntijoita. Karvian yrityspalvelun asiantuntijat kertoivat saaneensa useita teoriapainotteisia koulutuksia tulorekisteristä ja kokevansa tietämyksensä aiheesta hyvälle tasolle. Käytännönoppia kuitenkin kaivattiin, mutta todettiin tekemisen opettavan ja työskentelytavan rutinoituessa uudenlaisen ilmoittamisen helpottuvan. Palkkahallinnon prosessit eivät koe suuria muutoksia eikä arki tilitoimistossa tule suuresti muuttumaan tulorekisterin myötä. Karvian Yrityspalvelu on tehnyt valmistelut tulorekisterin käyttöönottoa varten hyvissä ajoin, eikä käyttöönoton onnistumiselle näy esteitä.

Johdannossa kuvaillaan opinnäytetyön aiheita, tavoitetta, rakennetta sekä esitellään aiempia opinnäytetöitä aiheesta. Toisessa luvussa käsitellään kansallista tulorekisteriä teorian valossa. Kolmas luku koostuu tutkimusosuudesta, jossa käydään läpi case-yritys, tutkimusongelma ja -menetelmä sekä tutkimustulokset, joiden pohjalta on tehty johtopäätöksiä ja pohdintaa teoriaan nojaten. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena syvällisen ymmärryksen aikaansaamiseksi.

5 LÄHTEET

H1. Kaunisto, E. 2018. Omistaja. Karvian Yrityspalvelu Oy. Haastattelu 14.12.2018.

H2. Ala-Kantti, S. 2018. Kirjanpitäjä. Karvian Yrityspalvelu Oy. Haastattelu 14.12.2018.

H3. Holma, K. 2018. Kirjanpitäjä. Karvian Yrityspalvelu Oy. Haastattelu 14.12.2018.

Haarala, R. 2018. Kansallisen tulorekisterin vaikutukset tilitoimistotyöhön: Case: Yritys X. Lahden ammattikorkeakoulu. Liiketalouden ja matkailun ala, Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Julkaisematon.

HE 134/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tulotietojärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 159/2003. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tapaturmavakuutuslain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

HE 243/2002. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työntekijäin eläkelain 12 c §:n muuttamisesta

HE 277/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle työtapaturma- ja ammattitautilain ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Ilmarinen. 18.6.2018. Mitä tilitoimiston pitää tietää tulorekisteristä? [Verkkolehtiartikkeli]. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen. [Viitattu 9.9.2018]. Saatavana: <https://www.ilmarinen.fi/uutishuone/arkisto/2018/mita-tilitoimiston-pitaa-tietaa-tulorekisterista/>

Ilmarinen. Ei päiväystä. Valmistaudu tulorekisterin tuloon Näin palkkailmoittaminen muuttuu 1.1.2019 alkaen. [Verkkosivu]. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen. [Viitattu 21.8.2018]. Saatavana: <https://www.ilmarinen.fi/ilmarinen/tulorekisteri/>

Janhunen, M. 2016. Kansallinen tulorekisteri tilitoimiston näkökulmasta. Vaasan Ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Julkaisematon.

Kela. Muokattu 16.8.2018. Tulorekisteri tulee – mitä se merkitsee Kelan asiakkaille? [Verkkosivusto]. Kansaneläkelaitos. [Viitattu 29.11.2018]. Saatavana: <https://www.kela.fi/tulorekisteri>

- Koppa. 2015. Laadullinen tutkimus. [Verkkosivusto]. Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 1.12.2018]. Saatavana: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Kouhia-Kuusisto, K., Mikkonen, L., Syvänperä, O. & Turunen, L. 2017. Palkka-
vuosi. 10., uudistettu painos. Helsinki: Edita.
- L 18.12.1995/1558. Laki verotusmenettelystä
- L 9.9.2016/768. Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä
- L 12.1.2018/53. Laki tulotietojärjestelmästä
- Malin, R. 14.6.2018. Tulorekisteri jo testausvaiheessa - isoimmat palautukset ja
mätkyt jäävät historiaan lähivuosina. [Verkkolehtiartikkeli]. Alma Media Oyj:
Kauppalehti. [Viitattu 30.11.2018]. Saatavana: [https://www.kauppalehti.fi/uuti-
set/tulorekisteri-jo-testausvaiheessa-isoimmat-palautukset-ja-matkyt-jaavat-his-
toriaan-lahivuosina/8f4ce672-6269-39ef-8579-3a006200fa9a](https://www.kauppalehti.fi/uutiset/tulorekisteri-jo-testausvaiheessa-isoimmat-palautukset-ja-matkyt-jaavat-historiaan-lahivuosina/8f4ce672-6269-39ef-8579-3a006200fa9a)
- Palkka.fi. 2018. Etusivu. [Verkkosivusto]. Verohallinto. [Viitattu 2.12.2018]. Saata-
vana: <https://www.palkka.fi/>
- Palkkaus.fi. 2018. Palkan maksaminen. [Verkkosivusto]. Suomen Palkanlaskenta
Oy. [Viitattu 23.11.2018]. Saatavana: [https://www.palkkaus.fi/cms/article/pal-
kan_maksaminen](https://www.palkkaus.fi/cms/article/palkan_maksaminen)
- Suomen Yrittäjät. Ei päiväystä. Tulorekisteri tulee 2019 – mikä muuttuu?. [Verkko-
sivu]. [Viitattu 21.8.2018]. Saatavana: [https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/vero-
tus/tulorekisteri-tulee-2019-mika-muuttuu-567245](https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/verotus/tulorekisteri-tulee-2019-mika-muuttuu-567245)
- Suomi.fi. Ei päiväystä. Tietoa valtuuksista. [Verkkosivusto]. Väestörekisterikeskus.
[Viitattu 2.12.2018]. Saatavana: [https://www.suomi.fi/ohjeet-ja-tuki/tietoa-val-
tuuksista](https://www.suomi.fi/ohjeet-ja-tuki/tietoa-valtuuksista)
- TELA. Ei päiväystä. Tulorekisteri. [Verkkosivusto]. Työeläkevakuuttajat TELA ry.
[Viitattu 28.8.2018]. Saatavana: [https://www.tela.fi/tulorekisteri#mika_on_tulore-
kisteri](https://www.tela.fi/tulorekisteri#mika_on_tulorekisteri)
- Tulorekisteri. 2018a. Yritykset ja organisaatiot. [Verkkosivusto]. VM ja Verohallinto.
[Viitattu 19.8.2018.] Saatavana: [https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-or-
ganisaatiot/](https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-or-ganisaatiot/)
- Tulorekisteri. 2018b. Yksityishenkilöt. [Verkkosivusto]. VM ja Verohallinto. [Viitattu
19.8.2018]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yksityishenkil%C3%B6t/>

- Tulorekisteri. 2018c. Tietoa tulorekisteristä. [Verkkosivusto]. VM ja Verohallinto. [Viitattu 19.8.2018.] Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/>
- Tulorekisteri. 2018d. 12.4.2018 Tulorekisteri: Tietojen ilmoittaminen, verkkoseminaari. [Video]. Verohallinto. [Viitattu 18.10.2018]. Saatavana: <https://www.youtube.com/watch?v=XlvNQDKeD6A>
- Tulorekisteri. Ei päiväystä. Tietojen ilmoittaminen tulorekisteriin, Kansallisen tulorekisterin perustamishanke. [Verkkojulkaisu]. Versio 1.04. [Viitattu 14.10.2018]. Saatavana: <https://www.vero.fi/globalassets/tulorekisteri/tietojen-ilmoittaminen-tulorekisteriin.pdf>
- Umble, E., Haft, R. & Umble, M 2003. Enterprise resource planning: Implementation procedures and critical success factors. European Journal of Operational Research, 146(2), pp. 241–257.
- Vero. Päivitetty 20.1.2017. Vuosi-ilmoituksen antaminen. [Verkkosivusto]. Verohallinto. [Viitattu 26.11.2018]. Saatavana: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/vuosi-ilmoitus/>
- Vero. Päivitetty 22018a. 2018 - Työnantajan tai suorituksen maksajan vuosi-ilmoitus, täyttöohje. [Verkkosivusto]. Verohallinto. [Viitattu 27.11.2018]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/lomakkeet/tayttoohjeet/2018---ty%C3%B6nantajan-tai-suorituksen-maksajan-vuosi-ilmoitus-t%C3%A4ytt%C3%B6hje/>
- Yrityspalvelu ITU. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Karvian Yrityspalvelu Oy. [Viitattu 30.9.2018]. Saatavana: <http://www.yrityspalveluitu.fi/>

LIITTEET

Liite 1. Kansallisen tulorekisterin käyttöönotto, haastattelukysymykset

Liite 1. Kansallisen tulorekisterin käyttöönotto, haastattelukysymykset

Taustatiedot

- Nimi
- Titteli yrityksessä
- Kauanko olet työskennellyt yrityksessä

Kansallinen tulorekisteri

- Mitä tavoitteita ja odotuksia tulorekisteri tuo yritykselle?
- Miten tulorekisterin käyttöönotto ja tuleva käyttö mielestänne eroaa työskentelemässänne pienessä tilitoimistossa verrattuna suureen tilitoimistoon?
- Miten aiotte toteuttaa järjestelmän käyttöönoton, kuinka pitkä prosessi se tulee olemaan?

Koulutus tulorekisteriin

- Kuinka kattavaksi koette tämän hetkisen tietämyksenne tulorekisteristä? Entä sen käytöstä?
- Oletko perehtynyt lakiin tulotietojärjestelmästä?
- Onko henkilökuntaa koulutettu uudelle järjestelmälle?
- Onko koulutuksille varattu riittävästi aikaa ja resursseja?
- Onko koulutuksia ollut riittävästi?
- Onko asioita, jotka koet tulorekisterissä tai sen käytössä epävarmoiksi tämänhetkisen tietämyksen perusteella?
- Oletteko saanut käytännönläheistä koulutusta teoretiedon rinnalle?

- Onko yritykselle tiedossa koulutuksia tulorekisterin voimaantulon jälkeen?
- Toteutuuko yrityksen sisäinen viestintä tulorekisteriä koskevissa asioissa? entä ulkoinen viestintä, miten sitä on toteutettu?
- Oletteko mielestänne valmiita ottamaan tulorekisterin vastaan?

Sitoutuneisuus ja suunnittelu

- Ovatko esimiehet sitoutuneita uuden järjestelmän tuloon ja käyttöönottoon?
- Ottaako henkilökunta innolla tulorekisterin vastaan?
- Oletteko suunnitelleet tai laatineet suunnitelman käyttöönotosta, käyttötavoista ja toimintamenetelmistä sekä tarvittavista resursseista? Miten olette valmistautuneet tulorekisterin käyttöönottoon?
 - o yrityksen ja asiakkaan välisen tiedonkulun varmistaminen
 - o ilmoitustavan käyttö: rajapinta vai sähköinen asiointipalvelu? vain pakolliset tiedot vai mahdollisimman kattavasti?
 - o oletteko hakeneet varmennetta rajapinnan käyttöön ja valtuutuksia sähköiseen asiointipalveluun?
- Mitä arviointi- ja kehittämistoimenpiteitä aiotte suorittaa tulorekisterin käytöstä maksimaalisen hyödyn saamiseksi? Miten asetetut tavoitteet aiotaan saavuttaa?

Muutokset palkkahallinnon prosesseissa

- Tuoko tulorekisteri muutoksia palkkahallinnon järjestelmiin?
- Miten ohjelmistoyritys tukee muutosta?
- Mitä muutoksia tulorekisteri tuo palkkahallinnon prosesseihin? entä tilitoimiston rutiinitehtäviin?

- Aiotteko hyödyntää Verohallinnon tarjoamaa Palkka.fi palkanlaskentaohjelmaa?
- Tuleeko jokainen työntekijä käyttämään samaa ilmoittamismenetelmää vai vaihteleeko menetelmät asiakkaittain?
- Koetteko, että tuleva tulorekisteri vaikuttaa teidän työtaakkaan? miten?
- Miten aiotte kehittää prosesseja sekä omia toimintatapoja rekisterin myötä?